

Tori vald suurendab kriisivalmidust ja kogukonna turvatunnet

LAURI LUIDE
KOMMUNIKATSIOONINÕUNIK

Tori vald astub samme selleks, et suurendada oma kogukonna kriisivalmidust ja parandada turvatunnet. Detsembri alguses toimus Sindi lasteaia praktiline katsetus, mille käigus lülitati lasteaia ajutiselt vool välja ja kontrolliti, kuidas saab hoone elektrivarustuse generaatori abil taastada. Katsetus oli osa valla laiemast strateegiast, mille eesmärk on tagada avalike asutuste valmisolek toime tulla ootamatute olukordadega, sealhulgas elektrikatkestustega. Tulemused olid positiivsed – süsteem toimis tõrgeteta ja kinnitas, et lasteaed on valmis jätkama oma tegevust ka keerulisemates oludes. „See oli oluline samm meie kriisivalmiduse hindamisel ja näitas, et oleme õigel teel,“ märkis vallavanem Lauri Luur.

Valla hallatavate asutuste hooned on varustatud generaatori ühendamise võimalusega. See tähendab, et kriisiolukorras suudavad asutused oma tegevust jätkata ja pakkuda eluolulisi teenuseid nii lastele, peredele kui ka kogukonnale tervikuna. Erandiks on Sauga põhikool, kuna praegust hoonet ei ole plaanis valla omandusse jätta. Vallal on neli generaatorit, mis on püsivalt haagisel ja mida on võimalik liigutada igasse asukohta ja hoone vooluvõrku ühendada. Võimalusel hangitakse generaatoreid tulevikus juurde. Peagi rajatavasse Tammiste kooli ja kõikidesse tulevikus ehitatavatesse hoonetesse plaanitakse paigaldada statsionaarne generaator.

Loodud on koolitatud ja toimiv kriisimeeskond, kes hiljuti harjutas oma rolle realistlikes stsenaariumites. „Kriisideks valmistumine ei ole ainult tehnilise varustuse küsimus, vaid ka teadlikkuse ja valmisoleku suurendamine,“ rõhutas Luur. Seetõttu tehakse pidevat tööd, et koolitada töötajaid ja täiustada kriisiplaane, mis hõlmavad nii elektrikatkestusi, loodusõnnetusi kui ka muid hädaolukordi. Kriisivalmidus tähendab ka sidepidamissüsteemide töökindlust ning avalike asutuste kriisiaegset töökorraldust. Oluline osa on koostööl elanike ja ettevõtetega, et tagada kiire ja tõhus reageerimine.

Kriitilisteks ülesanneteks on näiteks teede läbitavuse tagamine, kaugkütte ja ühisveevärgi toimimine, samuti lasteaedade ja algkoolide töö jätkamine. Tähelepanu pööratakse sotsiaalabi järjepidevusele, et

6. detsembril katsetati Sindi lasteaia, kas elektrikatkestuse korral suudab generaator hoone töös hoida

Foto: Lauri Luide

kaitsta kõige haavatavamaid ühiskonnagruppe. „Kõikide nende ülesannete täitmiseks peab olema meeskond, kes on treenitud ja enesekindel, omab kriisiolukorras vajalikke teadmisi ja vahendeid, et enda rolli edukalt täita,“ täpsustas ühtlasi kriisimeeskonna pealiku rolli kandev vallavanem. Regulaarsed arutelud ja tegevuskavad kindlustavad, et vald on valmis reageerima ka ootamatutele kriisidele, olgu need seotud ekstreemsete ilmastikuolude või muude hädaolukordadega. Samamoodi peab suurt tähelepanu pöörama elanike kriisivalmiduse tõstmisele. Juba on läbi viidud mitmeid kriisikoolitusi, kus jagati praktilisi juhiseid erinevates olukordades toime tulemiseks.

Tegelike kriisiolukordade lahendamisel on koostöö ja ressursside jagamine hädaolukorras vajalik, et keegi ei jääks üks. Tori vallas toetuvad lahendused tihedale koostööle vabatahtlike päästjate, päästeameti, politsei, kaitseliidu, naiskodukaitse, Punase Risti ja kaitsevägega. Näiteks vabatahtlikel päästjatel on olemas kümneid väiksemaid generaatoreid, mis võimaldavad kriisi ajal kiiret reageerimist.

Alarmiteade EE-alarm

Kõik kriisideks valmisoleku lahendused algavad õigeaegselt ja selgest kommunikatsioonist. Kui teie telefoni jõuab teade EE-alarm, on see ametlik ohu-teavituse sõnum, mida ei tohiks eirata. Alarm annab märku, et tegemist on kriisiolukorraga, millele tuleb kohe reageerida. Oluline on säilitada rahu ja

järgida teates toodud juhiseid, mitte hakata helistama hädaabinumbri ega otsima lisainfot muudest allikatest. Alarmid on loodud selleks, et anda võimalikult kiiresti ja laialdaselt teada, kuidas inimesed saavad end kõige paremini kaitsta.

Sireenikõla – varju kohe!

Kui kuulete sireeni, on oluline tegutseda viivitamatult. Sireeni puhul tuleb võimalikult kiiresti leida turvaline koht, kuhu varjuda. See võib olla teie kodu, kontor või läheduses asuv avalik varjumiskoht. Ärge raisake aega helistamiseks ega küsimiseks, mis toimub – sireen tähistab alati hädaolukorda, kus viivitamine võib ohustada teie turvalisust. Püsige siseruumides ja oodake täiendavat teavet usaldusväärsetest allikatest, nagu riiklikud infokanalid või kohalik omavalitsus.

Avalik varjumiskoht – turvalisus hädaolukorras

Parim varjumiskoht on sulle lähim koht. Kui kuuled sireeni või oled saanud riigilt EE-alarm teavituse, et tuleb varjuda, mine esimesel võimalusel lähimasse siseruumi, sulge uksed, aknad ja ventilatsioon. Avalikud varjumiskohad on mõeldud avalikus ruumis – näiteks tänaval – olevatele inimestele vahetu ohu korral kiireks lühiajaliseks varjumiseks. Avalikku varjumiskohta kasuta, kui sul pole

mujale kohe minna ning see on sulle lähedal. Tori vallas on varjumiskohti kolm – Sauga teenuskeskuses (Selja tee 1a, Sauga alevik), Sindi lasteaia (Kooli tn 2a, Sindi linn) ja Tori põhikoolis (Virula tn 11, Tori alevik).

Mis on kerkuskeskus?

Kerkuskeskus (inglise keeles *resilience centre*) on kogukonna kriisivalmiduse oluline tugipunkt. Need keskused on loodud pakkuma tuge hädaolukordades. Elanikud saavad kerkuskeskusest infot kriisi kohta, joogivett või teavet, kust on võimalik saada joogivett, telefoni laadida või teavet, kus on võimalik telefoni laadida. Lisateenusena pakutakse tualettruumi kasutamise võimalust, toitu, esmaabivahendeid, Wifi, meediakanaleid, mille kaudu ametlike uudiste ja teadaannetega kursis olla, psühhosotsiaalset kriisiabi jne.

Tori vald paneb suurt rõhku kerkuskeskuste arendamisele, et tagada elanikele parem valmisolek ja turvatunne võimalike kriiside korral. Vald on pidevalt täiustamas oma kriisikindluse strateegiat, et suurendada kõigi elanike turvalisust ja turvatunnet. Vallavalitsuse kodulehelt www.torivald.ee/kriisivalmidus leiab vajalikku teavet, et aidata kogukonnal kriisideks paremini valmistuda.

Kehtestati Rail Baltica Urge peatuse detailplaneering. Loe planeeringutest lk 3

Mis tuli jutuks koolitustel metsloomadest? Loe keskkonnateemadest lk 5 ja 6

Foto: Kärt Linder

Sauga kool teeb koostööd Pärnumaa kutsehariduskeskusega. Loe koolinoorte ettevõtmistest lk 6-8

Foto: Helke Heinmets

Lasteaedade laululapsed kohtusid talvehõngulisel laulupäeval. Loe lasteaedade tegemistest lk 7-9

Foto: Karmen Kärg

PILTUUDIS

Selgi aastal ei unustanud jõuluvana külastada Tori valla koduseid lapsi. Jõuluvana sai kohtuda Ares, Toris, Tammistes, Saugas ja Sindis. Vaata pilte valla kodulehe www.torivald.ee/pildigaleriist

Foto: Karmen Kärg

VOLIKOGU ISTUNGIL

19. detsembril

1. Kinnitati Tori valla raamatukogu arengukava 2025–2028.

2. Võeti vastu määrus „Tori valla sportlaste ja nende treenerite premeerimise kord“.

3. Toimus Tori valla 2025. a eelarve eelnõu esimene lugemine, eelnõu suunati teise lugemisele.

4. Muudeti Tori vallavalitsuse palgajuhendit.

5. Muudeti määrust „Toimetulekutoetuse määramiseks eluruumi alaliste kulude piirmäärade kinnitamine“.

6. Muudeti määrust „Korruptsioonivastase seaduse rakendamise kord“.

7. Kinnitati Tori valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni liitumise ning kasutamise eeskiri.

8. Otsustati omandada aktsiaseltsilt Pärnu Vesi tasuta Eametsa külas asuvad

Tulika tee 1a ja Tulika tee 1b katastriüksused.

9. Anti nõusolek Eametsa külas Nirgi tee 8 ja Naaritsa tee 7 katastriüksuse vahelise piiri muutmiseks ja sellega seotud maa võõrandamiseks.

10. Nõustuti Tori valla ja osaühingu Massiner vahel Sauga alevikus Vahtra tn 5 kinnistu osas sõlmitud hoonestusõiguse seadmise lepingu muutmiseks.

11. Otsustati võõrandada elektroonilisel enampakkumisel Tori vallale kuuluv korteriomand Sindis Pärnu mnt 62a-20 alghinnaga 26 240 eurot.

12. Infopunkt: ülevaade 2024. aasta investeeringutest.

Volikogu istungite protokollide ja vastuvõetud õigusaktidega saab tutvuda valla kodulehel www.torivald.ee.

Tänavused korteriühistute toetused ja restaureerimise toetused on välja makstud

SIGNE RÕNGAS
ABIVALLAVANEM

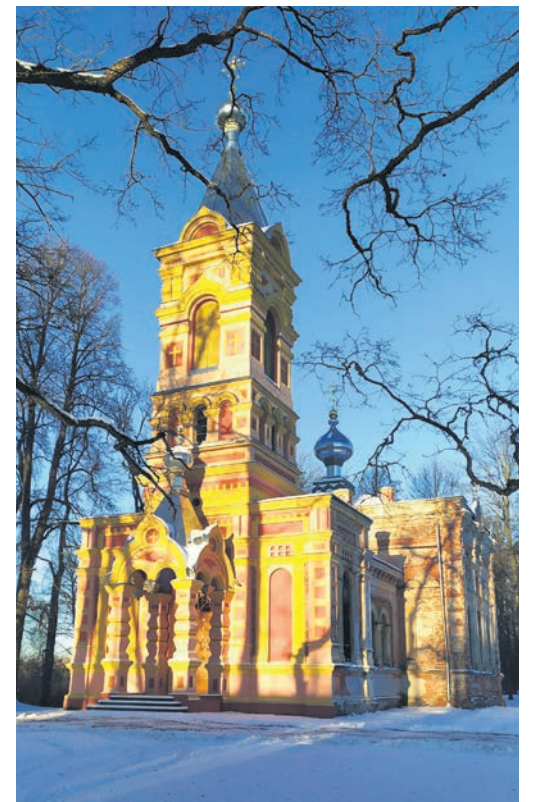
Valla toetused korteriühistute hoo- vide heakorra parendamiseks ja restaureerimistoetused kinnismälestiste omanikele on selleks aastaks makstud.

Korteriühistute toetust taotles kaheksa ühistut. Seitsmele anti toetust, üks taotlus ei vastanud toetuse eesmärgile. Kokku taotleti pisut alla 11 000 euro. Taotlejad oli Saugast, Sindist ja Arest. Peamiselt sooviti korrastada juurdepääsuteid ja parkimisalasid. Rajati ka haljastut ja tehti asendusistutust, kui oli vaja mõni vana või ohtlik puu eemaldada. Ühe maja juurde rajati prügi süvamahutid, et parendada jäätmete liigiti kogumist. Kõik seitse korterimaja on esitanud aruanded ja tööd edukalt lõpule viinud. Seda aastat iseloomustas projektide väga täpne planeerimine. Eesmärgiks ei olnud toetuse ära kasutamine, vaid pigem

just soodsama hinnaga töötajaga leidmine.

Restaureerimistoetuse saamiseks esitati seitse taotlust ja kõik rahuldati. Siiski palus komisjon taotlejatel osaliselt eelarvet vähendada, et mahutada valla eelarves kokku lepitud summani. Kokku jagati välja 40 000 eurot. Toetust said kaks kiriku katuses olevat hoonet Sindis. Eesti Apostlik-Õigeusu Kirik jätkas Sindi kiriku fassaaditöödega ja MTÜ Narva Kristliku Nelipühi Kogudus Immanuel vahetas oma hoonel aknaid ja uksi. Wöhrmanni puistee majadest ühel on uus katus ja teisel uus korstnapits. Raudtee tänava ääres on uus piirdeaed. Need projektid on lõpule viidud ja aruanded esitatud. Pikendatud on kahe projekti tähtaega, mis peavad valmima järgmise aasta kevadeks.

Uus taotlemise voor tuleb kevadel. Talvel on korteriühistutel aega teha kokkuleppeid ja kinnismälestiste omanikel valmistada ette restaureerimistoetuse taotlusi.

Sindi õigeusu kirik

Foto: Piia Salundi

VALLAVALITSUSE ISTUNGITEL

30. oktoobril – 20. novembril

1. Kinnitati riigihanke „Sindi linna raekoja projekteerimis-restaureerimistööd“ tulemused ja otsustati sõlmida ehituse töövõtuleping osaühinguga Silindia Ehitus. Lepingu tähtaeg on 12 kuud ja maksumus 1 189 635,27 eurot (lisandub käibemaks).

2. Otsustati korraldada lihthan- kementlusega riigihange „Tori valla lehe küljendusteenus, trükkimisteenus ja kojukanne 2025. aastal“ ja kinnitati riigihanke alusdokumendid.

3. Tunnistati kehtetuks riigihange „Kahe ametiauto kasutusrent“.

4. 6. novembri istungil otsustati korraldada lihthankementlusega riigihanked „Ametiauto kasutusrent asutusele Tori Haldusteenused“ ja „Ametiauto kasutusrent asutusele Tori Valla Spordikeskus“ ning kinnitati riigihangete alusdokumendid. 20. novembri istungil kinnitati mõlema hanke tulemused. Otsustati sõlmida lepingud kahe ametiauto kasutusrendile võtmiseks aktsiaseltsiga Mobire Eesti. Ühe lepingu maksumus on 23 871,60 eurot (lisandub km) ja teise lepingu maksumus 31 393,20 eurot (lisandub km).

5. Otsustati korraldada lihthan- kementlusega riigihange „Sindi Sõpruse pargi jõulinnaku rajamine“ ja kinnitati riigihanke alusdokumendid.

6. Lükati tagasi väikehanke „Tori valla lillede soetamine ja hooldus aastaks 2025“ pakkumused, kuna need ületasid hanke eeldatavat maksumust.

7. Kinnitati Tori põhikooli õppehoone energiatõhususe tõstmise projekteerimistöödeks korraldatud riigihanke tulemused ja otsustati sõlmida töövõtuleping osaühinguga Ribbon Consult. Lepingu maksumus on 87 500 eurot (lisandub km).

8. Otsustati lugeda hanke „Tori valla avalike teenuste arendamine (I)“ pakkuja osaühing Collaborative Projects kvalifitseerimistingimus-

tele mittevastavaks ja jätta pakkuja kvalifitseerimata. Otsustati korraldada uus riigihange.

9. Kinnitati Sindis Pärnu mnt 62b-17 asuva korteriomandi elektroonilise enampakkumise võitja.

10. Eametsa külas asuvale Jõe- veere kinnistule hoonestusõiguse seadmiseks läbi viidud kirjaliku enampakkumise parimaks pakkujaks tunnustati osaühingu PKK Kardikeskus pakkumus summas 606 100 eurot.

11. Määrati Kõrsa külas Tori vallavalitsuse 13.03.2024 korraldusega nr 140 kehtestatud Sindi tee 4, Sindi tee 6 ja Viira kinnistute detailplaneeringu alusel tekkivatele uutele liikluspindadele kohanimedeks Sõstra tee, Tikri tee ja Leedri tee.

12. Muudeti Tori vallavalitsuse 25.09.2024 korraldust nr 602 „Pesa tn 8 katastriüksuse jagamine, lähiaadresside ning maa sihtotstarbe määramine“.

13. Nõustuti katastriüksuste moodustamisega vastavalt Tori vallavalitsuse 13.03.2024. a korraldusele nr 140 kehtestatud Sindi tee 4, Sindi tee 6 ja Viira kinnistute detailplaneeringule. Planeeringuga moodustatakse 23 elamumaa krunti, 4 transpordimaa krunti ning 1 puhke- ja spordirajatiste maa krunt.

14. Nõustuti järgmistele katastriüksustele jagamisega:

- Nurme külas Logistika katastriüksus;
- Kilksama külas Taali metskond 55 katastriüksus;
- Võlla külas asuv Mangaru katastriüksus;
- Võlla külas asuv Mätikupõllu katastriüksus;
- Elbi ja Murru külas asuvad Muti-Tootsi tee T5, Muti-Tootsi tee T3 ja Kaseküla tee L2 katastriüksused.

15. Anti välja korraldused kuue sundvalduste seadmise kohta.

16. Muudeti Tori vallavalitsuse 3.05.2022 korraldust nr 336 „Sund-

valduse seadmine“ ja 23.02.2021 korraldust nr 116 „Sundvalduse seadmine“.

17. Anti nõusolek elektripaigaldise talumiskohustuse kehtestamise eesmärgil Are alevikus asuvate kinnistute (Kooli tn 2 ja Mänguplatsi) tasulise ja tähtajatu isikliku kasutusõiguse koormamiseks osaühingu Elektrilevi kasuks.

18. Kehtestati Urge külas Rail Baltica peatuse detailplaneering. Detailplaneeringuga moodustatakse maaüksuste jagamisega ja sihtotstarvete muutmiseks äri- ja transpordimaa sihtotstarbega krundid, mis on vajalikud Rail Baltica Urge kohaliku peatuse rajamiseks.

19. Anti projekteerimistingimused:

- Eametsa külas Allika-Raba kinnistule elamu ehitamiseks;
- Urge külas Anti kinnistule PVC-halli ehitamiseks;
- Sindi linnas Mureli tn 9 kinnistul oleva aiamaa-kasvuhoone laiendamiseks üle 33% selle esialgselt mahust, kasutusotstarbe muutmiseks elamuks ja selleks vajaliku ehitusprojekti koostamiseks;
- Eametsa külas Leevikese tee 17 kinnistul oleva abihoone seadustamiseks.

20. Anti ehitusluba:

- Tori alevikus Saevski kinnistule päikeseelektrijaama püstitamiseks;
- Tori alevikus Jõe tn 4 kinnistule kinnise soojussüsteemi puuraugu rajamiseks;
- Sindi linnas Tedre tn 11 kinnistule üksiklamu ehitamiseks;
- Sindi linnas Pikk tänav L2 kinnistule ühisreoveekanalisatsiooni liitumistorustiku ja ühisveevärgitorustiku liitumistorustiku rajamiseks;
- Sindi linnas Sõpruse park P1 kinnistule väljõusaali rajamiseks;
- Kilksama külas Nõmmeliiva

tee 1a kinnistule mänguväljaku püstitamiseks;

- Tammiste külas Ojapealse tee 5, 9 ja 13 kinnistutele üksiklamu ehitamiseks;
- Tammiste külas Kastani tee 5 kinnistule üksiklamu ehitamiseks.

21. Otsustati lõpetada ühe isikuga eluruumi üürileping.

22. Keelduti äriruumi üürilepingu muutmiseks Sindis Ringi tn 1.

23. Nõustuti osaühingu Eliit-Vedu keskkonnaloa nr L.JÄ/331625 muutmise ja keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise otsuse eelnõudega.

24. Pikendati 2024. aasta hajasustuse programmi tingimuste täitmise tähtaega kolme kuu võrra seitsmel toetuse saajal.

25. Kinnitati viie 2023. a ja ühe 2024. a hajasustuse programmist rahastatud projekti lõpparuanne ning otsustati toetus välja maksta.

26. Kinnitati ühe 2024. a restaureerimistoetust saanud projekti aruanne ja otsustati toetus välja maksta.

27. Muudeti ühe restaureerimistoetust saanud projekti teostamise tähtaega.

28. Kinnitati kahe korteriühistute toetust saanud projekti lõpparuanne ja otsustati toetus välja maksta.

29. Jäeti rahuldamata Tori vallavalitsuse hoolekandekomisjoni otsusele esitatud vaie.

30. Keelduti ühele isikule sotsiaaleluruumi üürile andmisest.

31. Kinnitati Are kooli, Jänesselja lasteaia ja Sauga põhikooli hoolekogude koosseis 2024/25. õppeaastaks.

32. Otsustati rahastada kahe lapse lapsehoiuteenuse kohatasu, kes ei ole saanud kohta lasteaias.

33. Määrati noore õpetaja ja

tugispetsialisti toetust ühele õpetajale.

34. Anti välja korraldus õpilase koolitranspordiks isikliku sõiduauto kasutamise kulude hüvitamiseks.

35. Eraldati 287-le Tori valla noorele huvihariduse ja -tegevuse toetust, kokku 36 559,24 eurot.

36. Otsustati muuta MTÜ-ga Osavad Käed sõlmitud vara tasuta kasutamise lepingut.

37. Otsustati eraldada ühekordset toetust 300 eurot kahele vabaühendusele.

38. Vabaihenduste taotluste hindamiseks moodustati seitsmeliikmeline komisjon. Tori vallavalitsuse 11.09.2024 korraldus nr 555 tunnustati kehtetuks.

39. Anti avaliku ürituse korraldamise luba:

- sihtasutusele Eesti Maaelumuuseumid Tori hobusekasvanduse ratsamaneeži avamiskontserdiks 1. novembril;
- MTÜ-le Discgolfiklubi Albatross Pärnumaa lahtisteks LED meistrivõistlusteks Sindi linnas 7. detsembril.

40. Kinnitati sisekontrolli nõu- niku 2025. a tööplaan.

41. Otsustati eraldada reservfondist 2537,60 eurot Tori Haldusteenustele seitsme hoone kliimaseadmete hooldustöödeks ja 2031,67 eurot Are koolile Suigu lasteaeda uue nõudepesumasina soetamiseks.

42. Otsustati eraldada reservfondist Jänesselja lasteaiale 3000 eurot toiduainete ostmiseks.

43. Otsustati muuta Jänesselja lasteaia eelarve liigendust uue toiduainete hanke tõttu, milles on kõrgemad hinnad.

44. Otsustati muuta Sindi gümnaasiumi 2024. a eelarve liigendust, et see vastaks asutuse vajadustele.

Vallavalitsuse istungite protokollide ja vastuvõetud õigusaktidega saab tutvuda valla kodulehel www.torivald.ee.

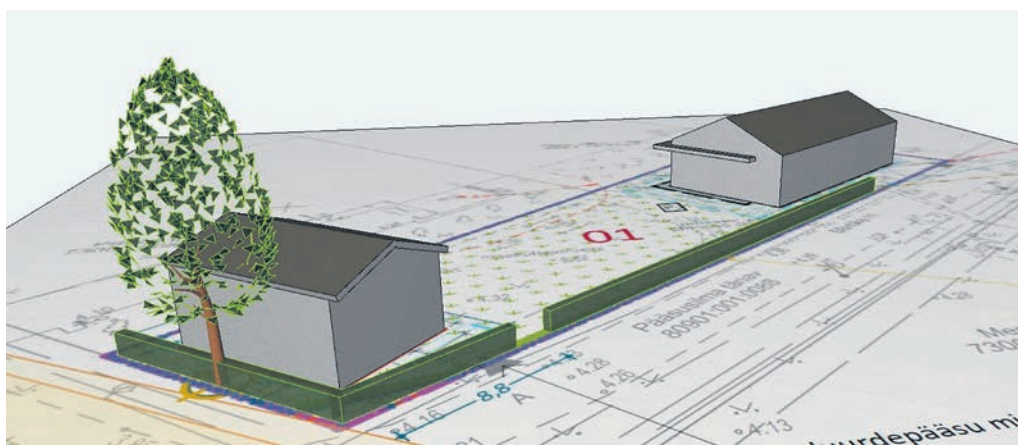
Mesika tn 3 kinnistu detailplaneeringu eelnõu (eskiislahenduse) avalik väljapanek

Tori vallavalitsus korraldab Tammiste külas Mesika tn 3 kinnistu detailplaneeringu eelnõu (eskiislahenduse) avaliku väljapaneku 16.12-14.01.2025.

Mesika tn 3 kinnistu detailplaneering on algatatud Tori vallavolikogu 15. veebruari 2024 otsusega nr 235.

Mesika tn 3 kinnistu detailplaneeringu koostamise eesmärk on välja selgitada võimalus kinnistule abihoone ehitamiseks. Kinnistule kavandatakse abihoonet, mille tõttu kinnistu täisehitusprotsent ületab üldplaneeringukohast maksimaalset täisehitusprotsenti. Kõrvalhoone paiknemise määrab maaküttetorustikust vaba ala. Abihoonet planeeritakse krundi lääneossa, juurdepääs Mesika tänavalt.

Kinnistul kehtib Sauga vallavolikogu 16. juuni 2008 otsusega nr 42 kehtestatud Mesika tn 1 kinnistu detailplaneering, mille kohaselt on kinnistule määratud ehitusõigus kahe hoone ehitamiseks kokku kuni 200 m² ehitisealuse pinnaga, hoonete

arv on lubatud kuni kaks, kõrgus kuni 7,7 m.

Kehtiva Sauga valla üldplaneeringu alusel jääb planeeringuala tiheasustusalal paiknevale väikeelamu maaalale (EV). Üldplaneeringu seletuskirjas on välja toodud hoonestustingimused, mh ka krundi suurim lubatud täisehituse protsent, mis on 10-20, seejuures tiheasustusaladel on täiendav tingimus, et 1200 m² kuni 3000 m² kinnistutel on täisehitus kuni 15% (lubatud on ehitada elamu ja kuni kaks abihoonet). Planeeringuga kavandatud tegevus ei vasta kehtivale üldplaneeringule. Arvestades planeeringualaga

hõlmatud krundi suurust (1075 m²) on üldplaneeringu kohaselt täisehitus lubatud 20% kinnistust. Kinnistul asub elamu ehitusaluse pinnaga 200 m² ja võimaliku abihoone planeerimisega ületab see krundi täisehitusprotsenti. Eeldatav täisehitus on 25% krundi pinnast.

Eelnevast lähtuvalt on tegemist üldplaneeringut muutva detailplaneeringuga. Üldplaneering seab üldiselt asjakohased tingimused elamupiirkonna arenguks, kuid teatud juhtudel jäävad mõistliku suurusega (u 200 m²) pereelamu ja abihoone ehitamiseks piirangud liiga kitsaks.

Planeeringu eskiislahendusega saab tutvuda valla kodulehel www.torivald.ee/tammiste-kula-mesika-tn-3-dp ja eelneval kokkuleppel Sauga teenuskeskuses Selja tee 1a, Sauga alevik, Tori vald.

Avalik arutelu toimub 14.01 kell 16 Sauga teenuskeskuses Selja tee 1a, Sauga alevik. Võimalus on liituda ka veebi teel.

Arvamused ja ettepanekud detailplaneeringu lahenduse kohta palume esitada e-kirja teel aadressil tori@torivald.ee või kirjalikult Tori vallavalitsusele (Pärnu mnt 22, Sindi, Tori vald, 86703 Pärnu maakond).

Algatati Are alevikus Ave katastriüksuse detailplaneering

Tori vallavalitsuse 3. detsembri 2024 korraldusega nr 770 algatati Are alevikus Ave katastriüksuse detailplaneering.

Detailplaneeringu ala hõlmab osaliselt Ave katastriüksust ning selle lähiala. Planeeringuala suurusega u 8505,6 m² asub Are alevikus Ave katastriüksusel Pärivere tee, Uus tn, Oja tn vahelisel alal.

Planeeringualas asuvad:

1. osaliselt Ave kü, tunnusega 14901:001:0267, maatulundusmaa sihtotstarbega;

2. osaliselt 19212 Pärivere tee kü, tunnusega 14901:001:0080, transpordimaa sihtotstarbega;

3. osaliselt Oja tänav kü, tunnusega 14901:001:0546, transpordimaa sihtotstarbega.

Detailplaneeringu koostamise algatamise eesmärgiks on moodustada osast Ave katastriüksusest kolm elamumaa krunti; Ave katastriüksust läbiva kergliiklustee jaoks üks transpordimaa krunt; määrata juurdepääsud, hoonestusala ning ehitusõigus elamu ja abihoone

või abihoonete ehitamiseks ning selleks vajaliku taristu paiknemine, anda haljastuse ja heakorralahendus; määrata tuleohutuseks vajalikud reeglid. Ave katastriüksusel on veetrassid ning sidekaablid. Nendega arvestatakse, vajadusel nähakse ette trassiservituudid. Sidekaablid nähakse vajadusel ette ümbertõstetavatenä.

Juurdepääs planeeringu alale on Oja tänavalt.

Are valla üldplaneeringus on piirkond tähistatud uue elamumaana. Antud planeering ei muuda kehtivat Are valla üldplaneeringut.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine, selle algatamise kaalumise ning eelhinnangu koostamine ei ole vajalik keskkonnamõju hindamise ja keskkonnamõju hindamissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) § 33 lg 1 ja 2 mõistes, kuivõrd detailplaneeringuga kavandatud tegevus ei ole vastuolus asjaomaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning ei kavandata KeHJS § 6 nimetatud olulise keskkonnamõjuga tegevusi.

Kehtestati Rail Baltica Urge peatuse detailplaneering

Tori vallavalitsus teatab 13. novembri 2024 korraldusega nr 709 kehtestatud Rail Baltica Urge peatuse detailplaneeringust Urge külas.

Planeeringuala suurus kokku on u 2,6 ha, hõlmates osa Orassella ning osa 19214 Jänessella-Urge tee kinnistutest.

Planeeritav ala asub Urge külas Jänessella-Urge kõrvalmaantee vahetus läheduses. Urge peatuse asukoht asub Kiiksama külast u 2 km, Sindi linnast u 5 km ja Sauga alevikust ligikaudu 8 km kaugusel. Urge peatus paikneb raudtee idapoolisel (Sindi linna poolisel) küljel.

Urge peatuse rajamiseks ehitatakse jaamahoone, väliala koos parkimisalaga, juurdepääsu- ja kergliiklustee, ooteplatvormid ja ooteplatvormide vaheline altpääs. Planeeringu eesmärgiks on maaüksuste jagamise ja sihtotstarvete muutmise teel moodustada äri- ja transpordimaa sihtotstarbega krundid, mis on vajalikud Rail Baltica Urge kohaliku peatuse rajamiseks. Alale kavandatakse ühekoruselise peatuse hoone ning välirajatised, lisaks luuakse reisijatele ühendus altpääsuga.

Planeeringuga on kavan-

datud moodustada viis krunti. Jaama hoone ja selle väliala tarbeks moodustatakse Orassella maaüksusest 5400 m² suurune 80% reisisajad teenindava transpordimaa ja 20% kaubandus-, tootlustus- ja teenindus- hoone maa sihtotstarbega krunt pos. 1, juurdepääsuks ja parkimiseks 13 384 m² suurune tee ja tänava ja parkimisehitise maa sihtotstarbega krunt pos. 2, II etapis vajadusel väljaehitav parkla tarbeks 2161 m² suurune parkimisehitise maa krunt pos. 3 ning puurkaevu

tarbeks 644 m² suurune vee tootmise ja jaotamise maa krunt pos. 4. Juurdepääsu tagamiseks planeeringualalt avalikult kasutatavale teele on ette nähtud ajutine krunt pos. 5, mis hiljem liidetakse viadukti tarbeks moodustava transpordimaa koosseisu.

Sauga valla kehtiva üldplaneeringu kohaselt (kehtestatud Sauga vallavolikogu 5. detsembri 2016 otsusega nr 97) paikneb planeeringuala juhtotstarbena maal. Üldplaneeringus on Rail Baltica raudtee kajastatud perspektiivsena. Kohalikku pea-

tust ei ole üldplaneeringus kajastatud. Raudtee maa-ala on kehtivas üldplaneeringus määratletud kui raudtee ja seda teenindavate ehitiste maa-ala. Kuna kavandatud kohalik peatus jääb üldplaneeringuga määratud raudtee trassikoridori ning kavandatud kohalik peatus on joonehitise juurde kuuluv selle kasutamise seotud hoonete ja rajatiste kogum (raudteejaama hooned, alajaam või muu selline), siis ei ole antud juhul tegemist üldplaneeringut muutva detailplaneeringuga.

AEG MAHA, KODUST VÄLJA!

TORI SOTSIAALMAJAS

VAJALIK EELREGISTREERIMINE
5297 216 AVE

07.01.2025 küünalde valmistamine 14€

4.02.2025 akrüüli valamine 25€

4.03.2025 struktuurmaal 14€

1.04.2025 marmoriseerimine 14€

6.05.2025 taimetrukk 14€

Toetab Tori Vallavalitsus

LOOME
ROAD

Selja piirkonda biogaasijaam

AHTO OJA
EESTI BIOMETAAN OÜ

Balti Biometaan OÜ ja OÜ Selja plaanivad ehitada Selja piirkonda kaasaegse rohegaasijaama. Balti Biometaan OÜ (vt baltibiometaan.ee/et/) on osanik Eesti esimeses põllumajanduslikus biometaanitootmisjaamas ja Ahto Oja juhtis seda biojaama Koksveres Viljandimaal alates 2018. aastast. Balti Biometaan OÜ omab seega biometaanitootmise praktilist kogemust Eestis (vt www.biometaan.ee/meedia-meist). Projekti eesmärgiks on toota kohalikust toorainest (biolagunevatest jäätmetest, põllumajandusliku päritoluga jäätmetest ning erinevat päritolu biomassist) biogaasi, puhastada sellest välja roheline süsihappegaas ning saada lõpptoodanguna biometaan. Välja võetud süsihappegaasi saab omakorda täiendavalt puhastades teha tooteks ja kasutada igal pool, kus praegu kasutatakse fossiilset CO₂, nagu tööstuses, kasvuhoonetes, mullijookides. Biometaanis on siis juba üle 97% metaani (ikka üks süsiniku ja neli vesiniku aatomiga molekuli – peaaegu vesinikkütus ju!), selle ühes kuupmeetris on sama palju primaarenergiat, nagu ühes liitris vedelkütuses ehk u 10 kWh (36 MJ).

Ehk siis biogaas on nagu nafta ja biometaan on nagu nafta töötlemise tulemusena saadud bensiin ja diislikütus. Biometaan, diislikütuse ja bensiiniga saavad sõidukid sõita, ainuke vahe on nende päritolus, nafta ja selle saadused on fossiilkütused. Biometaan on taastuvkütus, sest selle tegemiseks kasutatav rohi kasvab igal suvel uuesti ja Muraka suurusel laudas tekib rohtu söönud loomade sõnnikut iga päev 165 tonni. Biogaasi kääritusjäätis võib kohe põllule panna ega ei pea 1-2 aastat ootama selle komposteerumist. Biogaasi kääritusjäätis ei põleta taime juurt, on taimedele hästi omastatav, selles on lõhna tekitavad ühendid ära lagunened ja umbrohuseemned kaotanud idanevuse. Selliste omadustega kääritusjäätis, mis peaaegu ei lõhna, aga väetab nagu sõnnik (vt www.bioon.ee) loobki parema elukeskkonna.

Biogaasi tootmine on hea inimesele, loodusele ja kohalikule majandusele, see tõstab elukvaliteeti.

Biojaama võimaliku asukohana on kaalumisel kolm tootmismaa sihtots-

Droonivaade Siimani biometaanijaamale Koksveres koos vana ja uue Mangeni farmiga. Biometaanitootmine toimub kahes halli kupliga kääritis, biogaasi puhastamine toimub sinistes konteinerites, biometaanitootmisega on seotud veel abihooned ehk kontor ja töökoda-garaaž, varuosade ladu ja toodangu konteinerite varjualune

Nii näevad biometaanitootmisjaamad välja linnulennult. Tootmine on kinnine protsess, rõhu all ja mitte midagi ei saa biogaasi tootmise käigus eralduda õhku, vette ega pinnasesse. Biogaasi tootja huvi on, et toormed saaksid võimalikult kiiresti kääritisse ega hakkaks õhu käes seistes komposteeruma. Biogaasi lekete maksimaalne vältimine on samuti tootja esmane huvi, sest iga toodetud ja lekkinud biometaanitootmis-kuupmeetri kaotus on võrdne liitri vedelkütuse kaotusega

tarbega maaüksust:

- 1) Selja küla, Rakvere mnt 14 (nn biotiikide maa);
- 2) Selja küla, Hoidlate (nn kuivati ja väetisekuuri maa);
- 3) Muti küla, Farmi (endise Muti lauda maa).

Selja biojaama lõplik asukoht, täpsemad tingimused, nagu toormete ja toodangu kogused, kasutatud tehnoloogia, asendiplaan jms selguvad projekti edasi arendamise järgmistes etappides.

Biojaam loob piirkonda 3-6 otsest töökohta ja lisaks mõned kaudsed töökohtad (toormete kasvatamine, transporti- ja muud teenused, remondi- ja hooldustööd). Biojaamas toodetud biometaanitootmis-kuupmeetri saab kasutada tulevikus vajadusel kohalikus tööstuses, kaugküttes ja tanklas. Kohapealsetest biolagunevatest jääkidest toodetud biometaan aitab

kaasa piirkonna keskkonnasõbralikule mainele, ringmajandusele, sest mis võiks olla ühele kogukonnale parem mainekujundus, kui moto et teeme endale kohalikest jääkidest rohelist autokütust, kodusooja ja saame sellega puhtama keskkonna, parema tervise ja elujõulisema majanduse!

Täpsemat infot projekti kohta saab: Ahto Oja, biogaasijaamade arendaja, tel 508 2990, ahto.oja@monusminek.ee.

SELJA BIOJAAMA TUTVUSTAV AVALIK KOOSOLEK
toimub Seljal Rakvere mnt 15 kohviku Kuuvarjutus saalis kolmapäeval, 22. jaanuaril 2025 kell 18. Osalemisest võimalusel teada anda telefonile 514 3377 või meiliaadressile kalev.mitt@torivald.ee (Kalev Mitt, Tori vallavalitsuse taastuvenergeetika projektijuht).

Tori valla ettevõtja: „Jääb mulje, et ma maksumaksjana olen ka oluline ja see on meeldiv.“

LAURI LUIDE
KOMMUNIKATSIOONINÕUNIK

Novembri lõpus toimunud Tori valla ettevõtjate ümarlaud tõi esile kohaliku ettevõtluskeskkonna koostöövajaduse ja potentsiaali. Üritusel osales üle 70 ettevõtja – senine rekord –, mis kinnitab selgelt selliste kohtumiste vajalikkust ja ettevõtjate huvi panustada valla arengusse.

„Ettevõtjate ümarlaud on suurepärane võimalus tuua kokku meie kogukonna ettevõtjad ja luua platvorm sisukateks aruteludeks,“ sõnas valla arendusspetsialist Ave Lääne. „Rõõm oli näha nii suurt osalejate huvi ja kaasamõtlemist. Sellised kohtumised näitavad, kui oluline on ettevõtjate ja omavalitsuse vaheline koostöö ja pidev suhtlus, et leida ühiseid lahendusi ja edendada piirkonna arengut. Loodame, et ettevõtjad võtsid päevast kaasa väärtuslikke ideid ja kogemusi, mida oma töös kasutada.“

Ümarlaud algas osaiühingu Fennobed külastusega. Ettevõtte toodab kvaliteetseid voodideid ja madratseid, kesken- duses peamiselt ekspordile. Edasise arutelu keskmes olid valla taristu areng ja pikema visiooni loomine. Ettevõtjad rõhutasid, et stabiilne ja kaasaegne taristu on eduka äritegevuse ja kogukonna arengu oluline eeldus. Sellised arutelud aitavad seada prioriteete ja leida lahendusi, mis toetavad ettevõtete ja valla koostööd.

Ümarlaud pakkus osalejatele lisaks võimalust saada põhjalik ülevaade hetkel kättesaadavatest teenustest ja toe-

tustest. Triin Ratasseppe Eesti investeerimis- ja arenduskeskusest tutvustas, milliseid teenuseid ja toetusi pakutakse ning millised on toetuste saamiseks vajalikud põhilised tingimused. Samuti peatuti teemadel, kuidas arendada edasi erinevaid valdkondi, et pakkuda ettevõtetele veelgi paremaid võimalusi. Ettekanne andis ettevõtjatele palju väärtuslikku infot.

Ümarlaua tagasisides toodi välja, et paljud ettevõtted soovivad meeleldi panustada kriisideks valmistumisel. Ettevõtjad näevad selles võimalust pakkuda oma ressursse ja teadmisi kogukonna toetamiseks. Näiteks võiksid nad aidata hädaolukorra tarvikutega, jagada oma töötajate oskusi või pakkuda muud vajalikku tuge kriisilukordades. Sellise koostöö arendamine tugevdaks kogukonna turvalisust ja valmisolekut võimalike väljakutsetega toimetulekuks.

Ettevõtjate soov on korraldada ümarlaudu vähemalt kaks korda aastas, et süvendada suhtlust ja seada ühiseid eesmärgi. „Sellised kohtumised aitavad kaasa avatud aruteludele ja praktilistele lahendustele. Ilma ettevõtluspäevata ma ei tea kohati valla tegemistest suurt midagi. Ümarlauast jääb mulje, et ma maksumaksjana olen ka oluline ja see on meeldiv,“ märkis üks osalejatest.

Tori vald hindab ettevõtjate aktiivset panust ja kavandab ka edaspidi sisukaid arutelusid. Koostöös suudame leida lahendusi tänastele väljakutsetele ja luua tugeva aluse tuleviku arengutele!

Rohelise Jõemaa koostöökogu Leader taotlusvoor 13.-27.01.2025

Rohelise Jõemaa koostöökogu avab taotlusvoorust projektitaotluste vastuvõtmiseks. Taotlusi võetakse vastu Põhja-Pärnumaa vallas ning haldusreformile eelnenud piirides Põhja-Sakala valla endiste Kõpu ja Suure-Jaani valla osas, Tori valla endiste Tori, Are valla ning Sindi linna osas, Saarde valla endise Surju valla osas, Pärnu linna Paikuse osavallas ja Kehtna valla Järvakandi valla osas tegutsevatele ettevõtjatele, mitmetulundusühingutelt, sihtasutustelt ja kohalikest omavalitsustelt järgmistest meetmetest:

Meede 1: Innovatsioon, ettevõtluse mitmekesistamine, kestlik majandamine. Toetatakse ettevõtluse arendamisele suunatud

tegevusi. Meetme eelarve on 602 274,88 eurot.

Meede 2: Kogukondade ja elukeskkonna arendamine. Toetatakse kogukondade ja elukeskkonna arendamisele suunatud tegevusi. Meetme eelarve on 602 274,88 eurot.

Täpsem informatsioon strateegia, meetmete, hindamiskriteeriumite ja taotluste menetluskorra kohta on leitav kodulehelt joemaa.ee/leader-toetus-2023-2027. **Taotluste vastuvõtt toimub ainult PRIA e-teenuse keskkonnas ajavahemikul 13.-27.01.2025. a.**

Tori valda külastas Valmiera linnapea

HANDO MURUMÄGI
PÄRNUMAA ARENDUSKESKUS

4. detsembril külastas Tori valda Valmiera linnapea Jānis Baiks koos oma meeskonnaga. Delegatsiooni võttis vastu vallavanem Lauri Luur, kes andis ülevaate vallast ning rääkida sai erinevatel teemadel.

Valmiera omavalitsus moodustati 2021. aastal peale haldusreformi, kui liideti ühtekokku kaheks omavalitsust. Maakonnas elab veidi üle 53 tuhande inimese, nendest Valmiera linnas 24 tuhat. Lätis toimus haldusreform 2021. aastal, kui 110 omavalitsusest sai 36 maakonda ja seitse linna. Kogu Valmiera maakonna juhtimine (sh linna-juhtimine) on nüüd ühe omavalitsuse all ja seda juhib Jānis Baiks. Tegemist on Läti eesrindliku omavalitsusega,

mis meelitab piirkonda investeerin- guid, ehitab lasteaedu ja kortermajasid ning teeb palju muud. Näiteks jäid nad Läti kultuuripealinna valimisel vaid ühe häälega alla Liepajale.

Kokkusaamisel sai jagada kogemusi, kuidas haldusreform on mõjutanud elu nii Lätis kui Eestis ning samas tõdeda, et tegelikult on see toonud juurde rohkem võimalusi. Näiteks annab see omavalitsustele võimalusi teha suuremaid investeeringuid piirkondadesse, kus neid varem ei saanud teha.

Teise aktuaalse teemana oli jututeemaks ettevõtluskeskkond ja investeeringute meelitamine piirkonda. Valmiera piirkond meelitas enda juurde Fibenoli 700-miljonilise investeeringu ning linnapea fookuses on tugevalt kogu ettevõtlussektori toetamine.

Tori vallal on samamoodi tugevas fookuses ettevõtluse toetamine. Praegu

otsitakse võimalusi, et edasi arendada Saugas asuvat tööstusparki. Lätlastega saigi arutada seda, mis on Sauga pargi tugevused ning missugust ettevõtlust piirkonda võiks tulevikus lisanduda.

Teemaks oli ka see, kuidas parki võimalikult efektiivselt arendada ning kas olemasolevat maad müüa või anda rendile. Näiteks Valmieras antakse maa rendile 70 aastaks. Samal nõul oldi ka selles, et oluline on piirkonda leida ankurrentnik. Mõnikord võib nii tekkida selle ümber ka teisi ettevõtteid ja investeeringuid. Valmieras näiteks avati soomlaste Patria soomukeid tootev tehas ning sinna kõrvale on tekkinud mitu ettevõtet, kes toodavad Patria tehasele vajalikke tooteid.

Kokkusaamine andis mitmeid häid mõtteid tulevikuks ja näitas, kui läbimõeldult ka Lätis elukeskkonda arendatakse.

Mida peab teadma metsloomadega kokkupuutumisel?

KÄRT LINDER
KESKKONNANÕUNIK

Metsloomad ei erista piire looduse ja inimasustuse vahel ja enamasti on loomade asuladesse sattumise põhjuseks inimene ise. Just inimtegevuse tõttu elupaigad kaovad (elamute arendusalad) või toimuvad neis muud suured muutused (intensiivne metsaraie). Seetõttu puutuvad inimesed üha rohkem metsloomadega kokku ja just sel teemal käis sügisel elanikke koolitamas Eesti jahimeeste seltsi tegevjuht ja jahindusbioloog Tõnis Korts.

Metslooma ei tohi toita!

Peamine põhjus, miks metsloom satub inimeste juurde, on elupaikade ja loomadele tuttavate radade hävimine. Tiheasustusega alad on metsloomadele ligitõmbavad, kuna asulate juures on turvalisem (näiteks otsib osa metsloomi kaitset kiskjate eest) ja linnakliima mõnevõrra soojem. Linnas võime kõige tihedamini kohata rebast, tuhkrut, kährikkoera, mäkra, jäneseid, siile ja linnalinde, kes võivad olla ka alaliselt linnakeskkonda kolinud. Ei tohi unustada, et tegemist on metsloomadega, kellega inimene ei peaks kontakti otsima. Neid ei tohi katsuda ega muidu häirida. Oluline on õppida elama koos nendega ja mõista, et enamasti ei vaja nad inimese abi ega sekkumist.

Küll aga võivad metsloomad soovida osa saada inimeste „toiduvärudest“, mistõttu ei tohi need olla neile kättesaadavad – komposter peab olema kinnine, lemmikloomade söötmisspaiki toas ja muud toidupoolist ei tohi samuti õues hoida. Ka ei tohi meelega metsloomadele toitu jätta! Kui metsloom harjub inimese käest toitu võtma, kaob tal inimpelglikkus ning ta tuleb järjest tihedamini majade juurde toitu otsima. Niiviisi võib esmapilgul nunnust külalisest saada üpriski tülikas tegelane. Äärmuslikel juhtudel tuleb metsloom seetõttu teisaldada. Metsloomade püüdmiseks kasutatakse spetsiaalseid puure, millega saab looma kinni püüda ja sobivasse kohta transportida. Samas tekitab selline tegevus metsloomale stressi ja inimene peab tegema kõik, et sellist olukorda üldse ei tekiks.

Metsloomad kannavad haiguseid

Terve metslooma tunneb ära, kui ta on erk, ümbritseva suhtes valvel, tema käitumine on aktiivne, ta reageerib pidevalt (näiteks putukatele, helidele või lindudele), tema silmad on säravad ja puhtad, kõrvad püstised ja liikuvad, karvastik või sulestik puhas ja läikiv,

ninasõõrmed puhtad, liigutused ja kehaolek normaalsed (ei lonka, jalad ei ole kanged, ei kõhi ega purista sagedasti) jne. Kõrvalekalded metsloomade käitumises võivad viidata haigetele loomale. Metsloomade haigustest on vaja teada, et vältida või minimeerida metsloomade haigusetehtaja võimaliku ülekannet inimesele, põllumajandus- või/ja koduloomadele ning seetõttu on vajalik hügieeninõuete järgimine. Peamised metsloomade haigused on ehinokokkoos, trihhinelloos, sarkoptoos ja marutaud ning need ähvardavad ka koduloomi.

Ehinokokkoosi ehk põis-tangtõbe põhjustab ehinokokk-paeluss, mis on peamiselt loomade parasiit (põhiperemehed on koerlased ja kaslased), kuid puuduliku hügieeni korral võib see põhjustada ka inimese nakatumist. Nakatumise vältimiseks tuleb oma lemmikloomal regulaarselt teha ussitõrjet, loomadega kokkupuutumisel või pärast metsaskäiku tuleb pesta hoolikalt käsi ja vältida suurtes kogustes pesemata metsaandide söömist.

Trihhinelloos ehk keeritsus-tõbi on nakkushaigus, mis esineb kiskjatel (hunt, ilves, rebane, karu) ja segatoidulistel (metssiga, kährik, mäger). Loomadel kulgeb haigus valdavalt märgatavate tunnusteta, kuid inimesed põevad intensiivse nakkuse korral raskelt ja see võib lõppeda isegi surmaga. Nii loom kui inimene nakatub haigusesse keeritsussivastseid sisaldavat toorest või vähekuumutatud liha süües.

Sarkoptoosi ehk kärntõve kui haiguse tekitajaks on süüdiklest, mis põhjustab peremehe nahas intensiivseid muutusi (villid, koorikud, karvade väljalangemine). Kärntõbe esineb Eestis rebastel, kährikutel, hundil ja ilvesel ning kassid ja koerad on sellele väga vastuvõtlikud. Nakatumiseks ei ole alati tarvis otsekontakti haige loomaga, kuna lestad on väga eluvõimelised ja jäävad lühikeseks ajaks väliskeskkonnas ellu ka peremeesloomata. Ka inimene võib sellesse naka-

tuda, kuid looma lestad ei ole võimelised inimese nahas paljunema, nad hukuvad nädala-kahe jooksul ja inimene saab ka ravita terveks.

Marutaud on ägedakujuline närvisüsteemi kahjustav viirushaigus, mis lõpeb alati haigestunud isendi surmaga. Marutaudi võivad nakatuda kõik imetajad (kodu- ja metsloomad), sh inimene. Nakatatakse haigestunud looma hammustuse tagajärjel, kuna viirus levib seda sisaldava sülje kaudu. Enamik haiguse sümptomeid on seotud käitumise muutusega. Hakatakse käituma ebatavaliselt, näiteks metsloom ei karda enam inimest, öösel ringi toimetav loom hakkab tegutsema päeval jne. Alates 2013. aastast on Eesti olnud marutaudi-vaba ja sellisena on suudetud seda vastavaid meetmeid rakendades hoida. Samas on marutaudi taaspuhkemise oht olemas, kuna üksikud marutaudi juhtumid on seotud loomade liikumisega üle riigipiiride.

Ohtlikud kokkupuuted

Inimesed võivad ohustada ka metslooma. Näiteks on tiheasustuses metsloomadele kõige suurem oht transport, sõiduteedel võib tihti kohata surnud või vigastatud isendeid. Elektriautod suurendavad seda ohtu veelgi, kuna liiguvad peaaegu hääletult ja loom ei pruugi auto liikumist märgata. Lisaks ohustavad linnas, aga ka metsas liikuvaid metsloomi vabalt jooksvad koerad. Kui liigud metsas koeraga, ära lase tal rihmata joosta. Koer võib häirida metslooma ja tema poegi ning seeläbi ise ohvriks sattuda.

Kui juhtud kokku metslooma poegade, tagane selles suunas, kust tulid. Kui satud kogemata ema ja poegade vahele, võib emaloom sind rünnata. Väldi seismist kitsastes kohtades, jättes endale alati taganemistee ning enda ja metslooma vahele mõni objekt, mille taha vajadusel varjuda, sest põgenemisvõimaluseta metsloom võib rünnata.

Inimeste uudishimu võib metsloomale samuti saatusli-

kuks saada. Asulasse sattunud suuruluk (pöder, hirv, metssiga, karu, hunt, ilves), kes liigub rahulikult või puhkab, tuleb rahule jätta ja mitte ajada teda paanikasse. Teda ei tohi mingil viisil häirida: sh jääda teda vaatama, pildistama või filmima, ajada looma liikuma ega pakkuda talle toitu. Rahulik loom leiab ise tee tagasi loodusesse. Metsloomadele kujutavad ohtu ka traataiad, ripakile jäetud kalavõrgud ja muu prügi, millesse loomad võivad kinni jääda ja seetõttu piinarikkalt surra.

Metsloomal on alati peatee!

Teed on rajatud läbi metsade ja põldude, kus loomad on harjunud liikuma, mistõttu on oluline selle asjaoluga arvestada. Jagame seitse nõuannet:

- Keskendu sõidule! Kui sõi-

dad, siis sõida! Ole kohal, kui sõidad, ära tegele telefoni ega teiste nutiseadmete kasutamisega.

- Vali ohutu sõidukiirus! Vali ilmastiku- ja teeoludele vastav sõidukiirus. Loomad võivad olla aktiivsed ka vihmase ilmaga, eriti uduvihma ja kergema tuisu korral. Kui vähendada sõidukiirust 10 km/h, väheneb õnnetuste arv kuni kolmandiku võrra.
- Järgi liiklusmärki „Metsloomad teel“! Ole erilisel tähelepanelik selle märgi piirkonnas, samuti metsavahel ja põldudel, kus loomad võivad liikuda.
- Ole ettevaatlik pimedas! Tähelepanelik tasub olla nii videvikus kui pimedas, mil loomad on aktiivsemad. Kui märkad pimedas silmapaari, aeglusta, vajadusel jää seisma ja lülita ohutuled sisse.
- Loom on ettearvamatul! Kui loom on teel või tee ääres, võta hoog maha ja pane ohutuled peale. Ära pidurda järsult ega kaota kontrolli sõiduki üle. Säilita külma närvi ja proovi vältida suurema ohu tekkimist liikluses. Esimese looma järel võib tulla teine ja kolmas, teed ületanud loom võib viimasel hetkel tagasi pöörata.
- Hoia pikivahet! See peab olema piisav, et vältida eesolevale autole otsa sõitmist, kui sellele peaks loom ette hüppama.
- Autotuled peaksid olema

pimedal ajal sõites puhtad. Soovitav on ohtlikel lõikudel kasutada külgedele nähtavaid lisatulesid.

Kui toimus kokkupõrge metsloomaga, lülitage sisse ohutuled ja peatage sõiduk teepervel. Kui õnnetuses sai vigastada ka inimene, helistage kohe 112! Kui metsloom on teel vigastatud/elumärkideta, helistage 1247, kuid enne kõnet tehke endale selgeks, kus te asute. Tuvastage enda asukoht (kasutage nutitelefoni rakendusi). Kõnes kirjeldage asukohta ja juhtunut, metslooma liiki, värvi, sugu (sarvedega või ilma). Kui tegu on surnud loomaga, millest teie jõud ja julgus üle käib, võite teel oleva keha viia teepervele. Jätke ta sinna, edasise eest hoolitseb häirekeskus. Kui loom liigutab, on ta veel elus ja võitleb surmaga – seiske temast umbes 2 meetri kaugusel, te olete temale oht – te ei saa teda aidata! Teatage juhtunust ka oma kindlustusseltsile.

Kui sõitsite mööda maanteel lebast (surnud) loomast, siis andke sellest samuti teada numbrile 1247 ja kirjeldage, mida nägite (asukoht, loom). Ka vigastatud metslooma või linnu leidmisel võib helistada 1247 nõu ja abi saamiseks, aga ise ei tohi teda häirima minna, kuna haavatud või haige metsloom on alati ohtlikum kui terve.

Koolituste korraldamist toetas SA Keskkonnainvesteeringute Keskus looduskaitse programmist.

Tori valla koolid said sorteerimisjaamad

KÄRT LINDER
KESKKONNANÕUNIK

SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse (KIK) toetuse abil soetati kevadel valla koolidele sorteerimisjaamad, mis võimaldavad koolimajades (klassides, koridorides ja muudes rohkem kasutatavates ruumides) jäätmeid liigiti koguda. Jäätmete sorteerimisharjumuste juurutamist on oluline alustada võimalikult varajases eas ja kohtades, kus palju oma ajast ka veedetakse. Koolidesse paigaldatud sorteerimisjaamad aitavad eraldi koguda pakendeid, paberit ja pappi, biojätmeid ning segaolmejätmeid. Selle projektiga said sorteerimisjaamad Are kool, Sindi gümnaasium, Tammiste lasteaed-alkool ja Tori põhikool. Sügisel toimusid koolides ka jäätmete sorteerimise koolitused, et õpilased teaksid, miks peab jäätmeid liigiti koguma ja kuidas seda teha. Lisaks KIKile toetas projekti Eesti ringmajandusettevõtete liit – nemad korraldasid koolide töötajatele veebi vahendusel

Jäätmete sorteerimise koolitus Tammiste lasteaed-alkkoolis

Foto: Nele Jürimaa

jäätmete sorteerimise koolituse ja saatsid ettevõtjate toetuse abil veel ühe sorteerimisjaama juurde. Projektiväliselt soetas vallavalitsus sorteerimisjaamad ka Sauga põhikoolile.

Kunstnik Elo Liiv kogub lugusid ja mälestusi Kõrsa soost

ODE MARIA PUNAMÄE

Skulptor ja installatsiooni-kunstnik Elo Liiv kutsub Tori valla inimesi kaasa mõtlema selles, mis või kes võiks sümboliseerida Sindi lähisel asuvat Kõrsa sood. Kunstnik soovib luua Kõrsale looduslikest materjalidest ajas muutuva maastikukunstiteose, mille valmimisprotsessis kutsutakse osalema. Küsingi täpsemalt, mis kunstnikul plaanis.

Sinu kunstiteoseid ja installatsioone võib näha üle kogu eesti. Üks hiljutisemaid on septembris avatud suupõgenemise mälestusmärk, mis asub Pärnu linnas. Miks oled nüüd fookusesse võtnud Kõrsa soo?

2023. aastal valiti seitse kunstnikku Eestis ja veel viies teises Euroopa riigis märgalade taastamisele pühendatud loomeresidentuuri WaterLANDSi projekti raames.

Osutusin konkursil valituks ja tegelengi nüüd kuni 2026. aastani soode taastamise teemaga – Kikepera kuivendatud soometsas ja Lavassaare ning Kõrsa jääksoos.

Miks märgalade taastamise teema sind kunstnikuna kõnetas?

Olen olnud alati looduseusku ja keskkonnakaitse teema on minu loomingus ennegi olulisel kohal olnud. Viimasel aastatel olen loomingu sidunud „useful (ab)use“ ehk „kasulik (väär)kasutamine“ teemadega. Arvan, et üks elu mõtetest on jätkusuutlikult teineteisele kasulik olemine. Aga mingil x-hetkel võib muutuda see väärkohtlemiseks ja (lähisuhte)vägivaldaks. Sama võib toimuda ka inimese ja looduse, samuti inimese ja tema enda vahel, kui me tähelepanelikud ei ole. Ühel hetkel saab sellest normaalsus, millest välja murdmine on väga raske, kuna eeldab käitumismustrite ümber

joonistamist. Märgalade taastamine on minu jaoks lootuskiir, et valesti tehtud samme saab ka tagasi keerata. Sellel on laiem tähendus.

Kirjelda oma Kõrsa kunstiteose plaani. Kuidas sobitub sinu kunst sohu, looduslikku keskkonda?

Plaanis on luua kolm märgalade ja laiema kogu looduse taastamisele pühendatud videoinstallatsiooni, mis tulevad esitlemisele peamiselt näitusesaalides, k.a Veneetsia ühishäitusel 2026. aastal. Lisaks sellele loodan kogukonna ning teadlastega koostöös valmis saada igasse piirkonda ka kohaspetsiifilised maastikukunstiteosed, mis valmiks ja jääksid kohapeal ajas muutuma, kuni sulanduvad loodusega.

Kuna videoinstallatsioonides tegelen varju ja jälgede teemaga, siis on mul soov maastikukunsti puhulgi leida miski tähis, märk, kujund,

hing või muu olend, mis või kes on just antud piirkonnale omane. Siin aga vajan kohalike abi.

Mida täpsemalt ootad Tori valla ja Sindi elanikelt?

Ma ei ole kohalik, olen sündinud Tallinnas ja elan hoopis Saaremaal, olen siin küllaline. Seetõttu uurin, mida kohalikud inimesed tunnevad, kuid nad mõtlevad Kõrsa soole, sest neid ühendab sooga side, mida külalisena kunagi ei tunneta.

Loodan, et inimesed vastavad minu kaheksale küsimusele ja jagavad enda või lähedaste kogemusi ning mälestusi sooga. Internetis olevate küsimusteni jõuab artikli kõrval oleva QR koodi kaudu, aga lisaks on küsitluslehed ka Sindi raamatukogus. Lisaks ootan kõiki huvilisi kohtumisõhtule Sindi raamatukogus 22. jaanuaril kell 17.30, kus oma mõtetest täpsemalt räägin.

JAGA OMA MÄLESTUSI SEOS KÕRSA SOOGA

OSALE KUNSTNIK ELO LIIVI MAASTIKUKUNSTITEOSE VALMIMISEL

Rohkem infot: 56984477 /elo.liiv@gmail.com

Foto: Karmen Kärge

Sindi seltsimajas toimus pidu uute vallakodanike auks

KRISTA PALK LASTEKAITSESPETSIALIST

15. novembril toimus Sindi seltsimajas uute Tori valla ilmakodanike auks hõbelusikapidu. Kutsutud oli 80 värsket vallakodanikku, kelle sünni oli registreeritud ajavahemikus 11. jaanuar kuni 4. oktoober 2024.

Nii suuremaid kui väiksemaid beebisid tervitasid Tori vallavolikogu esimees Jana Malõh, vallavanem Lauri Luur, abivallavanem Priit Ruut ja Tori valla raamatukogu direktor Ene Michelis. Värsked põnnid said oma nimelise hõbelusika ja raamatu „Pisike puu“. Peol esinesid Sindi lasteaias ja Sindi muusikakooli laululapsed Karolin Übneri juhendamisel. Kauneid hetki jäädvustas

fotograaf Karmen Kärge.

Uued ilmakodanikud, kes ei saanud novembrikuu üritusel osaleda, saavad oma hõbelusika ja raamatu kätte elukohajärgsest raamatukogust. Sauga ja Tammiste piirkonna laste lusikad saab kätte Sauga teenuskeskusest (Selja tee 1a, Sauga alevik). Lusikad on võimalik kätte saada ka Sindi või Sauga raamatukogu raamatukappidest (sellest soovist palume teada anda gerlin.kore@torivald.ee ja lisada oma telefoninumber, kuhu saadetakse teavitust, kui hõbelusikas ja raamat on kappi jõudnud).

Veel kord palju õnne värskele ilmakodanikele, lapsevanematele ja kõikidele pereliikmetele ning toredat kooskasmist.

Vaata pilte valla kodulehelt www.torivald.ee.

Tori valla noortepäeval käsitleti teemasid narkootikumidest tehisintellektini

ERIKA NÖMM NOORSOOTÖÖ NÕUNIK

21. novembril toimus Sauga Mustas Majas taas Tori valla noortepäev, mis sel aastal oli suunatud vanemale kooliastmele. Rõõm oli tõdeda, et kohale oli saanud 68 noort valla eri piirkondadest ning esindatud olid kõik Tori valla koolid.

Avasõnad lausuvad Mirjam ja Uku Villem, kes tutvustasid osalejatele, mis neid ees ootama hakkab. Päeva jookul said noored osaleda põnevates töötubades. Pärnumaa noortegarantii tugisüsteemi (NGTS) spetsialistide toetusega keskendusid kooliastmele ja tehisintellektile. Koolikiusamise töötoas põhiküsimus oli: „Kas mängid kaasa või muudad mängu?“ Noored osalesid erinevates rollides ja analüüsisid oma tegevust. Tehisintellekti (AI) töötoas sai iga noor katsetada, missuguse pildi loob temast AI.

Margot Raid Lootuse külast tuli noortega jagama oma isiklikku kogemust. Arutleti, mis ajendab narkootikume tarvitama, millised on põhjused ja tagajärjed. Mis aitaks seda ennetada, millised on müüdid ja tegelikkus.

Novembrikuus olid Sauga Mustas Majas abis vabatahtlikud välisriikidest ning üleeestiline noorsootöö nädal kandis sel aastal pealkirja

„Erinevus rikastab.“ Seetõttu toimus noortepäeval rahvusvahelise noorsootöö töötuba, mille käigus välisvabatahtlikud tutvustasid rahvusvahelist noorsootööd ja arutleti noorte võimaluste üle välismaale minna.

Meelelahutuslikku laadi ja vaimset tervist toetav töötuba kandis pealkirja „Loomelabor džembedega“. Noored said Sindi muusikakooli õpetaja Kait Kallau juhendamisel ise muusikat luua ja seeläbi oma vaimset tervist turgutada.

Päeva lõpetas Temufi teatri etendus U-Tube. Noortelavastus rääkis loo teismelisest neiu, kes unistab suunamudijaks saamisest ehk mikrokuulsuse omandamisest. Mis selle kõigega aga kaasneb? Mõistagi tuntuus, raha, glamuur, tasuta riided ja vitamiinijookid, kuid pealtnäha lillelise elu telgitagustes mäslevad küberkiusamine, internetipedofiilia, probleemid igapäevasuhtluses ja depressioon. Lavastus heidab pilgu nendele probleemidele, lähtudes suurte ideedega neiu küsimusest „Kelleks tahan ma saada, kui suureks kasvan?“

Muidugi ei puudunud noortepäevalt Koogiköögi maitsvad pirukad, mis kadusid laualt väga kiirelt!

Noored ise arvasid päeva kohta nii:

Mulle meeldis kõik, lemmik oli Lootuse küla.

Aitäh toreda kogemuse eest,

Noortepäeval sai osaleda erinevates töötubades

Foto: Eleanora Salben

soovin järgmisel aastal jälle tulla.

Kõige parem oli koolikiusamise töötuba ja džembed.

Kõige põnevam oli välismaa võimaluste töötuba, selliseid võiks rohkem olla.

Väga meeldis see etendus.

Aitäh töötubade läbiviimise eest: Pärnumaa NGTS meeskond (Ly, Andrea, Ene-

Ly, Kairi, Liina), Margot Raid, Kait Kallau, välisvabatahtlikud Sofia, Evelin, Gabriela, Lea ja Jonas.

Aitäh sündmuse planeerimise ja korraldamise eest: Reelika Rüütli, Elise Aarma, Markus Dreimann, Eleanora Salben, Mirjam Tamm ja Uku Villem Aarma.

Tori valla mudilaste talvehõnguline laulupäev Are huvikeskuses

ÜLLE KRUSEMANN
SUIGU LASTEAIJA
MUUSIKAÕPETAJA

Juba kolmandat korda said kokku Tori valla lasteaedade toredad muusikaõpetajad koos väga vahvate laululastega, et laulda pingevalt (ilma pingeritta seadmiseta) vahvaid lastelaule. Igal aastal võtab üks lasteaed selle korraldamise enda peale. Algatejaks oli Tammiste lasteaed, teatepulgalt võttis üle Jänesselja lasteaed ja selle aasta 29. novembril jõudis korraldamise järg Are kooli Suigu lasteaiani.

Talvehõnguline laulupäev tähendas seda, et laulud rääkisid talvest, selle ootamisest, nendest mõnudest, mida saab talvel õues nautida. Tori valla viiest lasteaiaast osales neli (üks haigusel kimbutavd ikka kõige ebasobivamal ajal), kokku oli laval 23 laululast. Lasteaead said esindada:

Suigu lasteaiaast Remy Martmaa (7a), Kaisa Krusemann (5a), Lenna Tulvik (5a), Teele-Arabella Uussaar (5a), Desiree Bukin (5a), Eliise Hiienurm (6a) ja Klaudia Oden (6a), juhendaja õpetaja Ülle Krusemann;

Sindi lasteaiaast Elin Katriina Kihho (5a), Loore Rohkla (5a), Kertli Parts (5a), juhendaja õpetaja Karolin Übner;

Tammiste lasteaiaast Ita Marii Tark (4a), Rosanna Jürivete (4a), Isabella Pärn (4a), Lisanna Lagern (4a), Keity Aidla (5a), Keiti Laa-

Laululapsed ja nende juhendajad mudilaste laulupäeval

Foto: Karmen Kärge

ring (6a) ja Grit Vabrit (6a), juhendaja õpetaja Marge Lumisalu;

Jänesselja lasteaiaast Teele Oskar (7a), Brianna Kolk (4a), Linda Mölder (6a), Nora Voll (6a), Oliver Palk (6a) ja Mia-Liselle Tiit (5a), juhendaja õpetaja Nelli Vadam.

Sellistel laulupäevadel saab korraldada lasteaed pakku ka väikese eeskava. Kuna teemaks oli talv, siis pakkusime sellist heli kuulamiseks, nagu teevad jääkristallid, ehk Suigu lasteaia õpetajad, kokk, majandusjuhataja ja direktor mängisid käsikelladega Arvo Pärdis loo „Usalda“. Peale tihedaid proove võis tõdeda – hakama saime! Kuna me oleme kooliga üks asutus, siis tulid

lavale väiksemad ja vähe suuremad pillimängijad. Koolist oli väikekanneldega mängimas kuus last 3. klassist (enamik nendest alustas pillimängu õpinguid juba lasteaia) ja lisaks üheksa last lasteaiaast ukuleledega.

Oli väga vahva laulupäev, mis lõppes suure mõlluga laulu „Suusalumi“ saatel ja lavale tulid kõik laululapsed ja juhendajad. Lisaks pikaks veninud laulupäevale sai enne koju minekut maitsta ka mõnusat kringlit.

Meie Suigu lasteaia meeskond aitas sada protsenti kaasa ürituse korraldamisele – kes eeskavas, kes kingikotte täitis, kes saalis toolide paigutamises, kes küpsetas jne. Fantastiline naiskond! Lisaks tänane

meie saali kujundajat Argo Jusket! Imeline muinasjutuline maailm oli meil saalis. Aitäh helitehnikule Kait Kalale oma abilisega! Aitäh, fotograaf Karmen Kärge-Randma – vahvad fotod! Suur, suur aitäh meie lapsevanemale – Kristiina Ints, imeliselt kujundatud kutsete ja tänukirjade põhjal! Aitäh, Vilja Alamaa huvikeskusest – sinuga saab alati arvestada! Aitäh ka ei tea, kuskohast ilmunud (nagu võlumaailmas ikka) filmimees! Aitäh kõigile lastele, olite väga tublid! Aitäh, head muusikaõpetajad – töökad, spontaansed ja alati rõõmsameelsed!

Järgmisel aastal võtab laulupäeva korraldamise üle Sindi lasteaed.

Sauga põhikooli õpilastest said mõneks ajaks ka Pärnumaa kutsehariduskeskuses õppijad

HELKE HEINMETS

Selle aasta veebruarikuus kohtusid Tori valla haridusjuhi ning Pärnumaa kutsehariduskeskuse õppe- ja tugiteenistuse juhataja eestvedamisel valla üldhariduskoolide juhid ning kutsehariduskeskuse esindajad, et arutada, kuidas pakkuda valla õpilastele juba põhikooliastmes kutseõppe võimalusi. Esimesena haaras koostöövõimalusest kinni Sauga põhikool.

Sauga põhikooli III kooliastme õpilased said oktoobrist kuni detsembrini astuda sammu edasi praktiliste oskuste ja tehnoloogilise loovuse arendamisel, osaledes Pärnumaa kutsehariduskeskuse elektroonika, robotika ning puiduõpetuse tundides. Väärat kogemus andis noortele võimaluse tutvuda valdkondadega, mis võivad tulevikus kujuneda kas hobiks, õpingute või isegi karjääri suunaks. Elektroonika- ja robotikatunnid äratasid noortes uudishimu tehnika vastu. Õpilased said oma kätega kokku panna lihtsaid elektroonilisi seadmeid. Sellised praktilised kogemused muudavad abstraktsed mõisted nagu voluringid ja koodiread käegakatsutavaks ja põnevaks. Puidutöö tundides katsetasid õpilased traditsioonilist käsitööd, õppides, kuidas kasutada erinevaid tööriistu ja materjale. Nad valmistasid lihtsamaid esemeid, näiteks lõikelauad, lindude söögimajad ja linnupuurid, mis pakkusid nii loomisrõõmu kui ka uhkust tehtud töö üle.

„Seda koostööd oli kaua plaanitud, kuid lõpuks sai see valla toel teoks,“ lausus Sauga põhikooli direktor Arvo Tali. Tema sõnul on kool püüdnud ka varem kutsehariduskeskusega koostööd alustada, et õpilastele neile pakutavaid õppimisvõimalusi tutvustada. „Siiski ei olnud eelmine katse toona veel küps, kuid seekord valmistuti hoolikalt ja kindlustati, et kõik vajalikud seadusandlikud tingimused ja paindlikkus oleks tagatud,“ kirjeldas Tali. Ta märkis, et Sauga põhikooli koostöö Pärnumaa kutsehariduskeskusega ei piirdu ainult ühe õppeaastaga: „See on vaid osa pikemaajalisest ja jätkuvast haridusteest, mille eesmärgiks on anda õpilastele kvaliteetne, eluks vajalik haridus.“

Õpilased kiitsid Pärnu-

maa kutsehariduskeskuse õpikeskkonda. „Igal pool oli vaikus ja rahu, mis aitas keskenduda õppimisele. Need kolm päeva muutsid väga minu arvamust sellest koolist. Kindlasti peaks seal käima ka järgnevatel aastatel. Väga hea toit oli ka,“ leidis üks. „Pärnumaa kutsehariduskeskuse õpikeskkond oli väga meeldiv ja meelerahu tekitav. Ruume oli palju ning need olid väga mahukad ja suured. Kõik vajaminevad õpivahendid olid kohapeal olemas ning igat õpilast kaasati õppetöösse,“ kirjeldas teine. „Õpivahendeid oli seal rohkem ja neid sai ka kasutada, kuna oli palju ruumi,“ tõi välja kolmas. „Nii vahetundides kui ka tundides valitses majas vaikus ja rahu, mis tegi õppetöö kiiremaks ja meeldivamaks,“ meenutas neljas. Samuti jagus õpilastel häid sõnu kutsehariduskeskuse personali kohta: „Kooli õppejõud ja juhtkond olid väga hoolivad ja toetavad. Õpetajad olid võimekad ning nende käe all õppimine möödus kiiresti ja täpselt.“

Õppetööd kirjeldas üks üheksandik nii: „Mulle meeldis, et sai praktilisi oskusi. Sain selle ajaga aru, et tahan päris kindlasti Pärnumaa kutsehariduskeskuses edasi õppida.“ Sellistes tundides arendavad noored peale tehniliste oskuste ka meeskonnatööoskust ja probleemilahendusvõimet. Lisaks pakub see võimalusi tutvumiseks Pärnumaa kutsehariduskeskuse erialadega. Paljud õpilased lahkusid tundidest säravate silmadega ja ideedega, mida võiks edaspidi ise kodus või koolis proovida. Mitmed õpilased tunnistasid, et Pärnumaa kutsehariduskeskuses veedetud ajal on kindlasti suur mõju tulevikukooli valikul, samas oli ka neid, kes esimese valikuna eelistavad siiski keskharidust.

Arvo Tali usub, et koostöö Pärnumaa kutsehariduskeskusega aitab noortel leida oma tugevused ja huvid: „See valmistab neid ette tulevikuks, kus nad suudavad edukalt liikuda erinevates valdkondades ja teha oma elus teadlikke valikuid. Kui töö on huvitav, on inimene õnnelik ja motiveeritud ning just seda eesmärki me soovimegi õpilastele pakkuda.“

Sauga põhikooli ja Pärnumaa kutsehariduskeskuse koostöö on suurepärane näide mitmekülgsest ja inspireerivast õpikogemusest.

Valla haridusasutuste hoolekogud osalesid koolitusel

ERIKA NÖMM
NOORSOOTÖÖ NÕUNIK

Koolide ja lasteaedade hoolekogude liikmed said 19. novembril Sauga Mustas Majas toimunud praktilisel koolitusel „Tulemuslik ja elujõuline hoolekogu“ hulga uusi teadmisi. Koolituse mõte oli tõhustada hoolekogude juhtimist ja aidata hoolekogu liikmetel mõista oma rolli, koostada tegevuskava ning panustada kooli ja lasteaia arengusse. Koosveedetud nelja tunni sisse mahtus nii elavaid arutelusid kui ka teadmiste proovilepanekuid. Koolituse viis läbi coach Urmo Reita, kohal oli liikmeid kõikidest valla lasteaedadest ja koolidest.

Tori põhikooli hoolekogu lastevanemate esindaja Annika Parm ütles, et koolitus pani teda mõtlema hoolekogu rolli peale. „Kas see on ainult seadusega määratud

ülesannete täitmine? Mina olen arvamisel, et hoolekogu roll on palju suurem! Sünergia – mis toob jõuludeks kuuse aulasse, aitab korraldada erinevaid üritusi ning panustada oma teadmiste ja oskustega kooli keskkonna parendamisse jpm. Hoolekogul ei ole küll rahalisi võimalusi, kuid liikmetel peab olema tahe teha koostööd, toetada ning võimalusel aidata,“ selgitas ta. Samas jäi tema sõnul veel palju küsimusi ja mõtteid jäi õhku rippuma. „Kuidas paremini kaasata ja julgustada õpilaste esindaja osalemist hoolekogus? Kuidas ja kas peab olema reguleeritud mentorlus ja liikmete rotatsioon?“ tõi Annika Parm näiteid.

Tammiste lasteaedalgkooli hoolekogu juht Maarja Ploom kiitis koolitaja valikut: „Koolitaja oli äge, tõesti sütitav! See, kuidas ta ise teemast nii entusiastlikult kõneles, näitas selgelt tema

Koolitus aitas hoolekogude liikmetel oma rolli mõtestada

Foto: Erika Nõmm

huvi haridusvaldkonna ning ka hoolekogude töö vastu.“ Maarja Ploomi arvates said koolituse käigus ka tagasihoidlikumad osalejad kindlasti juurde julgust küsida ja teha ettepanekuid. „See oli ka üks mõte, mis välja käidi: hoolekogu liikmeid tuleb julgustada arutelusid algatama, küsimusi küsima, otsima lahendusi probleemidele. Kuigi hoolekogudele pole seaduse kaudu antud

suurt võimu asju otsustada, on siiski võimalik panustada asutuste arendusse ja laste arenguks parima keskkonna loomisse. Tuleb lihtsalt kaasa mõelda ja tegutseda ning seda ikka koostöös asutuse juhtidega,“ sõnas ta.

Koolitusel osalejad tõid esile vaba, positiivse ja tulemusliku õhkkonna – saadi ideid ja mõtteid, kuidas hoolekogu tööd paremini korraldada ja kuidas edasi liikuda.

Sauga põhikooli noored kinkisid südamlikke hetki Tammiste hooldekodu elanikele

MARGIT LOTT
SAUGA PÕHIKOOI HUVIJUHT

Sauga põhikooli 2.–7. klasside õpilased käisid Tammiste hooldekodu Pariisi maja elanikele kontserti andmas. Esitusele tulid erinevad laulud – tädi Sohvi, politseist, vabast päevast, õnnelike inimeste maast ning kõige lõpuks, lähenevate jõulude ootuses, klassikaline aisakella laul. Pärast kontserti söödi üheskoos kringlit ning õpilased said hooldekodu elanikega juttu vesta. Kui alguses olid noored veidi ujedad ja arvasid, et ei oska vanakestega mil-lestki rääkida, siis õige pea saadi aru, et karta pole midagi ja ühiseid jutu-temasid on kõigil, pole vahet, kas oled 10-aastane või 80-aastane.

Noorte algatusel suunduti ka teise korruse elanike juurde, kellel polnud võimalik kontserti nautima tulla. Nähes neid armsaid vanu inimesi, otsustati üheskoos toast tuppa käia ja laulda neile kontserdil kõla-

nud laule. Need hetked olid hooldekodu elanikele väga tähendusrikkad – oli palju õnnepisaraid ja vanakesed olid südamest tänulikud, et noored neid mees pidasid ning kinkisid neile need erilised hetked.

Lahkudes käidi iga toa uksele veel lehvitasid ning noored saadeti teele vahva lauluga 97-aastase vanaproua esituses.

Õpilased olid erakordselt tublid ja tegid oma südamesoojusega hooldekodu elanike päeva tõeliselt meeldejäävaks ja rõõmsaks. Nende algatusvõime ja oskus leida ühine keel nii noorte kui vanadega väärrib suurt kiitust. Parker Pärn, Sandra Liiv, Riko Oja, Triinu Nõupuu, Kaspar Orm, Annabel Elend, Eliisabeth Guff, Sebastian Tamsalu, Helis Uustalu, Pauliina Ild, Deliise Kokla, Nora Adele Leier, Lisete Voogre ja Melissa Väina näitasid oma hoolivuse, rõõmsameelsuse ja siirusega, kui palju suudab noor hing kinkida soojust ja lootust.

Sauga põhikooli õpilased Tammiste hooldekodus

Foto: Margit Lott

Tori lasteaed särab jõuluootuses

KAILI LIMENG
KRISTI TOHV
TORI LASTEAIJA ÕPETAJAD

Detsember oli Tori lasteaias eriline aeg, täis soojust, ootusärevust ja jõulumeeleolu. Rühmad kaunistati jõuluehete ja laste hoolega valmistatud meisterdustega. Jõulutuled särasid kuuskedel, valgustades pimedaid talvehommikuid ja -õhtuid hubase valguse ning soojusega.

Iga esmaspäev algas detsembris advendihommikuga. Lapsed ja õpetajad kogunesid saali, kus süüdati advendiküünlad. Sel õppeaastal oleme lasteaias eesmärgiks seadnud, et laps tutvuks erinevate raamatutega, avastaks ja kogeks uusi teadmisi ja mõtteid. Meie jaoks on oluline, et raamatute abil õpiks laps arutlema oluliste teemade üle nagu sõprus, ausus, koostöö ja empaatia.

Ka meie advendihommikud olid pühendatud sellele, et lapsed kogeksid ettelugemise põnevust. Advendihommikutel kuulutati kau-

neid jõululugusid, mis rääkisid sõprusest, rõõmust ja imedest. Esimesel advendihommikul kuulati ühe kuusepuu toomise lugu, teisel advendil rõõmustati loo „Lumemees Ludvigi õnn“ saatel ja kolmandal advendil sai lasteaiapere kaasa elada „Imede öö“ muinasjutumaagiale.

Jõulukuule omaselt täitsid ka lasteaeda magusad piparkoogilõhnad. Rühmades küpsetati hoole ja armastusega piparkooke, mida lapsed ise vormisid ja kaunistasid. Küpsenud piparkoogid maitseisid magusalt ja iga laps sai nautida enda valmistatud suupisteid.

Detsembrikuu oodatud päevad olid aga 17. ja 18. detsember, kui lasteaeda külastas jõuluaja kõige erilisem külaline – jõuluvana. Sel ajal toimusid rühmades jõulupeod, mis olid täis laste laulu, tantsu, luuletusi ja rõõmsaid üllatusi. Jõuluvana kingikott tõi veelgi rohkem elevust, täites laste südamed rõõmuga, jättes igaühele armsaid mälestusi sellest imelisest jõuluajast lasteaias.

Pesamunad õuesõppe paviljonis

Foto: Sindi lasteaed

Koos paremaks: Sindi lasteaed õpetab keskkonda hoidma

MARIS KUUSK
ROHELISE KOOI GRUPI JUHT

Sindi lasteaed on juba aastaid osa Rohelise Kooli programmist, edendades keskkonnateadlikkust. Meie eesmärk on luua keskkond, kus lapsed saavad loodust avastada ja õppida seda hindama. Rohelise Kooli programm aitab meil tuua keskkonnahoidlikud väärtused igapäevaelu, suunates kõiki – lapsi, õpetajaid ja lapsevanemaid – tegema teadlikke valikuid. Õpetaja on eeskuju, kes õpetab lapsi loodust väärtustama. Koos praktiliste tegevuste ja väärtuste kujundamisega loome keskkonna, kus iga laps mõistab oma rolli looduse hoidmisel. Usume, et koostöös loome rohelisema ja jätkusuutlikuma tuleviku.

Rohelise Kooli programmis on kokku 12 keskkonnateemat, kuid iga õppeaastal keskendume süvitsi kolmele. Selle õppeaasta põhitteemad on tervis ja heaolu, õueala ning kliimamuutused. Need teemad kajastuvad meie igapäevastes tegevustes, projektides ja üritustes. Erilist tähelepanu pöörame laste vaimse ja füüsilise tervise toetami-

sele ning õuesõppe edendamisele, et lapsed saaksid loodust vahetult kogeda. Kliimamuutuste teemalised arutelud aitavad lastel mõista ilma ja kliima seoseid ning nende mõju meie elule. Oleme juba korraldanud kaks suuremat üritust Sindi seltsimajas. Eelmisel õppeaastal emadepäevakontserdi, kus käsitlesime elurikkuse teemat, ja sellel õppeaastal jõulupeo, mille fookuses olid kliimamuutused. Need pakuvad võimalusi kogukonna ühendamiseks ja keskkonnateemade arutamiseks, pakkudes lastele ja täiskasvanutele väärtuslikke õpikogemusi.

Tänu keskkonnainvesteeringute keskuse rahastusele oleme saanud soetada mitmeid vajalikke vahendeid. Sellel aastal augustikuus paigaldati lasteaeda vineerist Sortaideri sorteerimisjaamad, mis muudavad jäätmete sorteerimise laste jaoks lihtsamaks ja lõbusamaks. Septembris töid Solve et Coagula / Amanita mehed lastele mudaköögid, mis said kohe populaarseks – lapsed valmistavad seal „suppe“ ja „kooke“. Lisaks on meie õueala rikastatud keskkonnainvesteeringu

gute keskuse projekti toel õuesõppe paviljoni ning ilmastiku uurimiseks mõeldud õppevahenditega. Suuremad lapsed külastasid Tõravere observatooriumi, kus said praktilise kogemuse ilma uurimisel ja kliimamuutuste aruteludes.

Sindi lasteaias on plaanis astuda järgmine oluline samm kogukonna kaasamisel keskkonnateadlikkuse edendamisele. Selle õppeaasta mai-kuus keskendume lapsevanemate teadlikkuse tõstmisele kõigi kahe-teistkümnepäevase Rohelise Kooli teema osas. Kevadisel talgupäeval pakume vanematele võimalust osaleda õpitubades ja praktilistes tegevustes, mis aitavad neil sügavamalt mõista ja rakendada keskkonnasõbralikku mõtteviisi.

Sindi lasteaed teeb iga päev väikese sammu keskkonnateadlikkuse suunas. Meie eesmärk on kasvatada teadlikke lapsi, kes mõistavad looduse väärtust ja oma vastutust keskkonna hoidmisel. Rohelise Kooli programm aitab meil neid eesmärke ellu viia. Tähtis ei ole sammu suurus, vaid oskus keskenduda sellele, mis on meie kontrolli all ja mida saame muuta.

Rahvastepall on endiselt äge ja moes!

PILLE USIN
TORI PÕHIKOOI DIREKTOR

Rahvastepalli mängivad koolides praegused õpilased, kuid on mänginud ka nende vanemad ja vana-vanemad. Rahvastepall on endiselt populaarne.

Pärnumaa 4.-5. klassi tüdrukute rahvastepallivõistlustel Kilingi-Nõmmes saavutasid Tori põhikooli tüdrukud I koha. Võistkonda kuulusid Isabel Täht, Kreitlin Pilt, Melissa Lisell Meedla, Elisabeth Pärnoja, Sofii Shcherbachenko, Airiin Lisett Saar ja Paula Valdaru.

Pärnumaa 1.-3. klassi rahvaste-

pallivõistlustel Sindis saavutas Tori põhikooli võistkond tubli II koha. Võistkonda kuulusid Arto Didier, Johannes Mann, Renner Ruumet, Tormi Nõmm, Egert Loogus, Remi Kaevu, Rasmus Allik, Kert Künnapas.

Õpilasi juhendab õpetaja Kristin Raudberg. Oleme väga uhked!

Tori põhikooli 4.-5. klassi rahvastepalli võistkond

1.-3. klassi rahvastepalli võistkond

Fotod Tori põhikooli arhiivist

Rahvuslikud üritused Jänesselja lasteaias

NELLI VADAM
JÄNESSELJA LASTEAIA
MUUSIKAÕPETAJA

Nagu novembrikuises valla lehes sai juba välja öeldud, järgnes mardipeole kadripidu ja seejärel Lotte rühma rahvuslik vanavanemate pidu. Kirjutamata jäi, et sinna vahele mahtus veel 1. advendi tähistamine rahvusliku näidendiga, mille esitasid asutuse erinevate valdkondade juhid.

Kadripidusid sai samamoodi nagu mardipidusidki kaks korda peetud, nii noorema kui ka vanema vanuseastme lastega. Kui pereema oli peo algul küünla põlema pannud, siis ütles Lotte rühma kadriema (ühel peol õpetaja Jana Torn ja teisel peol õpetaja Katrin Alandi):

„Meie sees on sama tuli, mis on tähtedes ja päikeses. Igas elusolendis on samasugune leek, mis tuleval kevadel meid päikesega ühendab. Täna sel kadripäeval oleme mõttes koos kõigi naistega, kes meie ellu soojust ja valgust on toonud. Süüdate küünlad alati, kui vajate, et keegi teid ootaks, hoiaks ja kaitseks.“ Tänavuse aasta kadripidudel pidid pereemad laulma kadrititele unelaulu. Selle ülesandega said suurepäraselt hakkama vanemate laste peol Krõlli rühma õpetaja Älis Aus ja nooremate laste peol Lepatriinu rühma õpetaja Kadri Ojaste. Kuna kadrid toovad loomaõnne, siis sai iga rühm seekord endale selgeks õppimiseks ühe rahvalaulu mingist koduloomast, et seda peol teistele esitada.

Muidugi küsisid kadrisandid jälle, kas pererahval ka oidu peas on – kadrilapsed esitasid seepeale palju päevakohaseid mõistatusi, kadri-ema kosutas kuusevitsaga: „Terveks, tooreks!“ ja mängiti üheskoos rahvalikke koduloomadeteemalisi laulumänge. Kadrititt sai peo lõpus hambaraha ning kõik lõnga- ja kindavõlad said kadriperele tasuta. Nagu mardidki, ei olnud kadrisandid ahned – „kingitud hobuse suhu nad ei vaadanud“. Pärast teist pidu käisid kadrid veel meie lasteaia kakkade käest mõistatusi küsimas ja said teada, et kokad on meil väga nutikad. Küll oli kadrisandid hiljem oma rühmas tore kaaslastega emotsioone jagada, kõiki ande uurida ja nendega maiustada.

luks ettevalmistusi tegid. Sedakorda oli käsil leivategu, koore kokkuajamine võiks, meenutused möödunud aastast, vanaaja mängud ja mõistatused. Tegutsemist ilmestasisid sobivad rahvaluulesalmid ja vanasõnad. Etenduse lõpu poole said lapsed näha, mil-liseid ilusaid rõivaid vanasti pidudel kanti – oli näiteid triibuseelikute Pärnu-Jaagupi,

Vändra, Häädemeeste, Kihelkonna ja Pärnu kihelkonnast. Esindatud olid ka meeste rõivad. Nii etendusel kasutatud kui veel teisigi rahvarõivakomplekte saab uudistada lasteaia koridoris, kus need on näituseks välja pandud. Etenduse lõppedes said rühmad kaasa karbi piparkookidega, et jõulude ootamise aeg magusamalt läheks.

semäng“ (veimevaka jaoks), loomisluu „Siidikirja linnukene“ (sisu: mõni ei sind võta omaks, aga mõni võtab), „Mina läksin metsa lindu püüdma“ (pruudi leidmine), „Kosjaminekumäng“ ja „Sõrmusemäng“. Peres võis keegi haigeiks jääda, sellise murega kutsuti vanasti koju kuppärimoor, kes saunas haigele kupud peale pani (laulu saatel tants „Kupparimoori“). Ka sugulastele küllaminekut ei saanud ära unustada (laulu saatel tants „Sõit, sõit sõtsele“). Kokkuvõtlikult – peol oli kuulda ja näha palju tegevusi, mis kuuluvad kõik inimese eluringi juurde.

Rahvuslikust muusikalisest repertuaarist koosnenud etendus sai lõpu muuletaadile pühendatud luuletustega ja et vanavanematel ka

„jalg soojaks“ saada, tantsisid lapsed oma vanavanematega kaerajaan. Oli vahva ja meeleolukas reede õhtupoolik, mida meenutada on tore nii lastel kui ka vanavanematel.

Muusikaõpetaja Nelli Vadam: „Kui Lotte rühma õpetajad tegid lastele ettepaneku sama kava veel kord esitada kõigile meie lasteaia lastele, hüüdsid kõik kooris: „Jaa!“ Täna kogu Lotte rühma meeskonda, õpetaja Jana Torni, õpetaja Katrin Alandi ja õpetaja abi Katri Rünkjaneni eelneva suure töö eest, mis nad oma rühmas pika aja vältel lapsi õpetades ära tegid. Kolmas kord läheb sama kavaga esinemiseks 9. jaanuaril Sauga avatud noortekeskuse lavale. Väarikad, see etendus on teile!“

JANA TORN
JÄNESSELJA LASTEAIA
ÕPETAJA

Pidu memmele ja taadile kuulub Lotte rühma traditsiooniliste ürituste hulka. Koolieelikute rahvalaulude ja laulumängude repertuaar on juba nii suur, et loimides sobivaid rahvalaule ja rahvamänge saab jutustada loo inimese eluringist.

Meie lugu algas laste mängudest (kiikumine) ja kohustustest vanal ajal (karjas käimine) ning jõudis noorte ja täiskasvanute tegeviste juurde – laulud kosjaminekust, lapse sündimisest, „emade“ unelaulu oma beebidele, „isade“ tööst (laevaga merele minekust) jne. Vanu rahvamänge sai mängitud terve rodu: „Kangakudumi-

Lotte rühma kangamäng vanavanematele

Foto: Jänesselja lasteaed

Tammiste lasteaed-algkooli lasteaialapsed lustisid valgusfestil

KRISLIN JÄRVELAINE
TAMMISTE LASTEAED-
ALGKOOLI LIIKUMISÕPETAJA

Ühel pimedal novembrikuu õhtul oli saal täis efektseid valgustandvaid kaunistusi, diskotulesid ja helkureid ning liikumisõpetaja ootaski juba lapsi lustima. Valgusfesti eesmärgiks oli lõbusalt aega veeta, kuid ka näidata, kui oluline on valgus ja enda nähtavaks tegemine pimedal ajal.

Esmalt said kõik lapsed endale kätte valguspulga, mis tekitas kohe elevust. Valguspulkadega hakati liikumisõpetaja juhendamisel mängima lõbusa muusika saatel rütmimänge, patsutades läbi kõik oma kehaosad, hüpati, keerutati, tantsiti ja joosti. Samuti olid lapsed lummatud helendavatest putukatest, mis seinale visates alla hakkasid ronima. Edasi oli väike teadmiste kontroll, kus pimedas ruumis näitas õpetaja taskulamp-projektoriga seinale erinevaid värvilisi pilte, mida lapsed võisid kõva häälega hõikama hakata. Loomulikult ei puudunud ürituselt ka sportlik aspekt ning mööda põrandat vee-retati väikseid helendavaid palle ja omavahel visati suuri

Tammiste lasteaialapsed lustisid valgusfestil

Foto: Tammiste lasteaed

valguspalle. Lõpetuseks võtsime pisut hoo maha ning klassikalise muusika saatel hakati valguspulkadega õhku joonistama ekraanile tulevaid mustreid ja kujutisi. Kui juba joonistamiseks läks, said suuremad lapsed UV-pliiatsitega kirjutada salakirja või joonistada võlu-pilti. Väiksematega vaata-

sime seinalt võlupilte. Kui esialgu tundus, et paber on täiesti tühi, siis valgust paberile näidates tekkis pilt, mis valguseta jällegi kadus.

Peo lõpus sai iga rühm saalist kaasa kaunistusteks kasutatud helkurid, mis viidi õue helkuripuule, et kõigil oleks võimalus pimedal ajal ohutult liigelda.

Traditsiooniline jõululaat Tammistes

RIINA PINSEL
TAMMISTE LASTEAED-
ALGKOOLI ÕPETAJA

Jõulukuu teisel teisipäeval oli Tammiste lasteaed-alkkooli hoov jälle signat-saginat täis. Kogu päeva säiti ja kaunistati miskit. Elevust oli palju juba hommikul. Uhked lapsed aitasid vanematel rühma tuua müügiks pakutavat kaupa. Kell 16 oli iga rühm ja kool avanud koos abilistega oma müügileti. Iga-aastane jõululaat oli avatud. Pared olid hoole ja armastusega küpsetanud, meisterdanud igale lauale miskit head ja paremat.

Kastaninuublude lapsed küpsetasid piparkooke ja kaunistasid neid erilise hoolega. Piparkookide hind ei osanud õpetajad määrata, kuna need olid nii väärtuslikud. Iga väike käsi pani piparkooki oma loomingu. Kõige kiiremini kadusid laualt magusad koogid ja isetehtud pulgakommid. Kuusekõrde rühm pälvis külatajatelt palju kiitust oma hõrgutistega – nende singi-juustu pirukad, kanamaksapasteet sibulamoosiga, kartulisalat ning armsad lumememme kujulised pulgakoogid olid lausa hitid. Männikõrde rühma hitid olid sel aastal hoidised ja maitsev soolakaramell. Tuleasemel sai igauks küpsetada viinereid.

Tammiste lasteaed-alkkoolis peeti traditsiooniline jõululaat

Foto: Herme Koit

Pihlamarjade rühm ootas külatajaid õdusas varjualuses. Laudadelt kadusid kiirelt uhked vahukommi „lumememmed“ ja makaronisalat. Terve õu oli mõnusat pannkoogilõhna täis. Urva-keste rühma vanem küpsetas hoolega pannkooke võidu kooli vanematega. Järjekord ei tahtnud aga kuidagi lõpeda. Maitsevaid värskaid pannkooke tahtis igauks süüa. Väikeste Pajutibude rühma vanemate tehtud porgandikook ja saiakesed leidsid kiirelt omaniku. Ka erinevad hoidised ei jäänud pikalt lauale. Kooli poolt sai osta loteriid, mille peaaühinaks oli kringel. „Iluloos“ meeldis kõigile, nii tüdrukutele kui poistele. Säravate nägudega uuriti pakki, mis loosist saadi.

Rahvast oli rohkelt ja müüdud sai palju. Uhked laudad kõige hea ja paremaga olid kella poole kuueks juba tühjad.

Õues mürtsus muusika ja hääled veeretasi laulujuppi. Rahvale esinesid julged lasteaia laulu- ja pilliringilapsed ning koolilapsed. Tammiste naiskoori esituses kõlasid erinevad laulud ja rahvatantsuansambel Tammepeigad näitas oma hoogsaid tantse. Viimase tantsu ajal said jalga keerutada ka kõik külalised.

Selleks korra oli meie ühine üritus läbi. Vanemad ei pidanud paljaks appi tulla ja ise käed külge panna ka sättimisel, müümisel ja koristamisel. Tänu koostööle sai uhke jõululaat peetud. See oli tõeliselt südantsoojendav sündmus.

Kilvarid mõõtsid teadmisi Tori rahvamajas

ENE MICHELIS
TORI VALLA RAAMATUKOGU
DIREKTOR

Jõuluehteis Tori rahvamaja sai detsembrikuu teisel teisipäeval teadmiste võistlusväljakuks. 13 tiimi kogunesid, et mõõta oma tarkust Jaak Eametsa ja Erkki Lumisalu koostatud keerukates küsimustes. Saali täitis põnev ootus ja sõbralik elevus. Eri-

lise maitse andis õhtule sõnakunstimeister Meelis Sarv, kes esitas võistkondadele mõistatuseks videoküsimuse. Kui üks küsimus tekitas naeru, pani teine mõtlema sügavuti. Võitlus oli tihe ja lõpptulemus selgus alles lisküsimuse järel.

Kui oled valmis järgmiseks teadmiste võitluseks 14. jaanuaril kell 19 Sauga Mustas Majas, siis jälgi kindlasti SATS-i Facebooki lehte!

II koht võistkond Selja (vasakult): Margo Allikivi, Katrin Tiimann, Avo Kask, Alari Janson ja Käde Reinthal

Foto: Rita Raudsepp

Tori valla mälumängusari SATS 3. voor 10.12.2024 Tori rahvamajas

Võistkond	KOKKU	KOHT	III vooru koha- punktid	I-III vooru koha- punktid KOKKU
ELMO	36	VI	14	33
JÕESUU	40	III	17	43
LAMEAALASED	26	XII	8	24
MAP	37	V	15	38
MATILDA	38	IV	16	43
SELJA	42	II	18	47
STS	22	XIII	7	17
TAALI	31	X	10	41
TOHERA TAIFUUN	33	IX	11	32
TORI KÜTID	34	VII	13	36
TÄISKUU	48	I	20	60
VEAB	33	VIII	12	45
VÖKS	29	XI	9	44

TORI VALLA MÄLUMÄNGUSARI

SATS

SAUGA MUSTAS MAJAS
TEISIPÄEVAL, 14. JAANUARIL KELL 19

MÄLUMÄNG

Tori valla mälumängusarja SATS
neljanda hooaja neljas voor

Rohkem infot telefonil 522 8319

TORI VALLA RAAMATUKOGU

TORI VALLA KULTUURIKESKUS

Sindist sai üheks päevaks ulmepealinn

PIIA SALUNDI
TEABESPETSIALIST

Ulmepealinna austusväärse tiitli andis Sindile „kirjandusminister“ Mart Juur 13. novembril, kui seltsimajas tähistati kohaliku kirjaniku Tiit Tarlapi 70. sünniaastapäeva. Enam kui seitsekümend inimest said osa meenutustest, milline oli Tiit Tarlap kirjamehe ja isiksuse, ning esitleti trükisooja kogumikku „Tiidu duubel“.

Kirjandusõhtu sujus Kaupo Meeli ja Mart Juure taktikepi all lususalt ja meeleolukalt. Esmalt kuulsid kokkutulnud tervitust tähtede tagant – lavalt kostus ei kellegi muu kui Tarlapi enese hää. Tegemist oli lõiguga tagasihoidliku kirjaniku ühest vähestest intervjuudest. Tarlapil ei olnud kombeks oma raamatute esitlustelgi kohal käia – tema oli veendunud, et kõnelema peab teos ise, mitte autor. Küllap ta oleks tolgid õhtul tulemata jäänud, kuigi üks peategelastest oli tema viimaseks jääv raamat. „Tiit kirjutab, kuid kirjanikuks end ei pidanud“, meenutas Tori valla raamatukogu direktor Ene Michelis. Kaks Eesti ulmeauhinda Stalker, mille Tarlap sai teoste „Vihkamise

suund“ ja „Lõhestusjoon“ eest, räägivad aga muud. Kogumikku „Tiidu duubel“ on selle koostajad Ene Michelis ja Jaan Krinal kokku pannud kolm juttu ja ühe pooleli jäänud romaani. Tosin peatükki lõpetamata romaanist leiti pärast Tarlapi surma tema arvutist. Eelkõige ulmesõprade seas hinnatud kirjaniku looming väärib Michelise ütlust mööda tutvustamist ka laiemale lugejaskonnale. Tarlapi teoseid on iseloomustatud kui seikluslikke, ühiskonnakriitilisi ja mehiseid väärtusi ülistavaid. Kas selline on ka tema viimane romaan, saate teada raamatut lugedes. „Tiidu duubel“ on kõvade kaantega ja suures kirjas – just niisugune, nagu üks õige raamat Tarlapi arvates pidigi olema. Raamatu juurde kuulub CD-plaat autori lauludega, millest mõnd oli kirjandusõhtul võimalik Ants Välimäe esituses kuulata.

Pärast raamatu esitlust oli lihtne sisse elada Tiit Tarlapi kaasaegsete mälestustesse, olgu jutuks kooliaeg oma krutskitega või töömehepöli. Noorena maadles sambot harrastanud Tarlap peale oma treeningukaaslaste ka reaalinete, jutustavates ainetes aga tundis end kui kala vees. Juba toona kirju-

Raamatu
Tiidu
duubel
koostajad
Jaan Krinal
ja Ene
Michelis

Foto:
Karmen Kärge

tas Tarlap sahtlisse, avaldamisdebüüt jäi aga 30.-tesse eluaastatesse, kui ajakirjas Noorus ilmus jutt „Tänav akna taga“. Järgmisena ilmusid mälestused Tšernobolist – Tarlap oli üks paljudest, kes käis tuumaelektrijaama avari tagajärgi likvideerimas. Tšernobolis saigi Jaan Krinal Tarlapiga tutvavaks ja hiljem on Pärnumaa Tšernoboli ühenduse Gamma toel mitu Tarlapi teost välja antud. Mart Juur meenutas hea sõnaga raamatut „Tuleriitade öö“: „Kui räägitakse ulmekirjandusest, siis on täielik ulme, et see ei tundu üldse olevat Eesti kirjaniku raamat!“ Juur leidis, et nii nagu igal linnal võiks olla oma kuulsaks saanud bänd – Sindi puhul Tuberkuloitid –, võiks igal linnal olla ka oma

kirjanik ja Sindil on Tarlapi näol seegi olemas.

Hubane õhtu jätkus Mart Juure ja Kaupo Meeli kirjandussoovitustega. Juttu tuli lugemisest üldisemalt ja muuhulgas jäi õhku küsimus, milline kirjandus kõnetab praeguseid noori.

Enne lahkumist võis iga huviline Sindi raamatukogu pop-up letist endale meelepärast Tiit Tarlapi teose laenutada. Raamatu „Tiidu duubel“ saavad soovijad endale osta Sindi raamatukogust.

Raamatu „Tiidu duubel“ väljaandmist ja kirjandusõhtu „Tiit Tarlap, mitte ainult ulmekirjanik“ toimumist toetas Eesti Kultuurkapitali Pärnumaa ekspertgrupp.

Vaata pilte Tori valla kodulehelt www.torivald.ee.

Meenutades Vabadussõda

URMAS SAARD
KÜLAUUDISED

Eesti lipu seltsi Sindi osakond meenutas 28. novembri õhtu-poolikul Sindi muuseumisse kogunenud ajalohuvilistega 1918. aastal alanud võidukat Vabadussõda punarinde vastu. Ajalooõhtus oli pidulikkust, akadeemilisi ülevaateid, meelelahutuslikku kava ja teelaus aset leidnud mõtlevatust.

Eesti hümnid järel astusid esimesena aaväärse seltskonna ette Sindi gümnaasiumi õpilased Ebe-Triin Reinsalu torupilliga ja Mathilda Mitt viiuliga. Siis kuulati seltsi Sindi osakonna liikme Lembit Roosimäe jutustust, mille lindistus toimus nädal varem. Teda küsitlesid Sindi osakonna esimees Chätlyn Parts ja seltsi liige Eneli Arusaar. „Miks see nii tähtis oli? Esimese maailmasõja käigus kõik Euroopa impeeriumid lagunesid. Tänu sellele eraldusid Venemaa viis riiki: Soome, Poola, Läti, Leedu, Eesti. Aga nad kõik pidid oma iseseisvuse eest sõdima, sest Venemaa ei tahtnud meid enda küljest lahti lasta,“ selgitas Lembit. Ta rõhutas, milline osa oli naistel ja koolinoortel. Koolinoori oli üle Eesti kokku mitu tuhat. Pärnumaalt oli sada noort, kellest üheksa sai surma. Naised, noorukid ja Lääne riikide vabatahtlikud moodustasid

Korraldajad ja esinejad ühisel pildil

Foto: Urmas Saard, Külauudised

suure moraalse toe. Soomlaste panus oli meeletu, ainult nad sõdisid lühikest aega. Tänu soomlastele vabastati Narva. Vastupanuga alustas mõnituhat meest, aga sõja lõpuks suurenes Eesti sõjavägi 100 000 meheni. „Vot see ajab mind närvi, kui öeldakse, et kui sõda hakkab, me läheme siit kohe minema. Üks asi on iseseisvuse väljakuulutamine, aga teine asi on oma maa eest sõdida,“ sõnas Lembit.

Sindi gümnaasiumis õppivad Ukrainast põgenenud õpilased Yeva Savka ja Mariia Huziienko esinesid tantsulise liikumisega „Mu kodu“. Tütarlapsed tantsisid sinimustvalgete käsilippudega, etteaste lõppedes kinkisid lipud vaatajatele.

Jätkas Sindi gümnaasiumi ajalooõpetaja Marek Männik: „Räägime siis selles võtmes, et meie rahval on väga veda-

nud. Maailmas on ca 7000 keelt ja paarsada riiki. Paljud vanemad rahvad on ilma oma riigita.“ Ta nentis, et meie riigi teke ja püsima jäämine on paljude õnnelike asjaolude kokkulangevus. Eestlaste võitlustahet on kannustanud patriotism ja usk endasse. „Hiljutise uuringu põhjal ilmnes, et eestlastest soovib 65% võidelda, samas sakslastest 5%“.

Siis palus Sindi osakonna toetajaliige Gerda Anufrieva enda kõrval seltsi liikmed Eneli Arusaare, Kaisa Hartwichi ja Chätlyn Parts. Loeti katkendeid tänavu kevadel eesti keeles ilmunud Sofi Oksanenit uuest teosest „Samasse jõkke. Putini sõda naiste vastu“, milles autor käsitleb agressioonisõda Ukrainas Venemaa imperialismi ja mineviku valguses. Seejärel kõlas Ebe-Triin Reinsalu ja Mathilda Mitti esituses

Saaremaalt pärit „Mustjala vaimulik“. Pillimäng vaheldus vokaalse esitusega.

Lõpetuseks tänas Chätlyn lipu seltsi Sindi osakonna nimel kõiki esinejaid ja päevasündmusele kaasa aidanud vabatahtlikke abilisid:

Lembit Roosimäe, Marek Männikut, Mathilda Mitti, Lisette Kivimäe, Ebe-Triin Reinsalu, Yeva Savkat, Mariia Huziienkot, Gerda Anufrieva, Kristiina Anufrieva, Önneli Pilliroogu, Kaisa Hartwichi, Urmas Saardi, Eneli Arusaar, Aita Puusti.

Korraldusmeeskond ja osalejad tänavad siiralt osakonna juhti ning kogu ettevõtmise eestvedajat Chätlyn Partsit! „Müts maha Sindi osakonna ees,“ lausub pealinnast kohale tulnud Eesti lipu seltsi esimees Jüri Trei, kelle sõnul on eesotsas Chätlyniga tehtud ära suur töö. „Muusikaline osa, sõnaline osa. Esindatud olid kõik põlvkonnad, noored ja vanad õppejõud. Ja isegi Ukraina oli esindatud. Suurepärase!“

Sellela lõppes pidulik ja ametlik osa. Muuseumi juhataja Aita Puust kostitas kuuma teega ja viis läbi vestlusringi teelaus. Ta mainis muuhulgas, et Sindi on väga otseses mõttes toetanud Vabadussõda sellega, et vabrik valmistas sõjameestele mundreid.

Loe täispikka lugu:
kylauudis.ee.

Tori spordiklubi sai 15-aastaseks

ANDRA SÖMER
TORI SPORDIKLUBI
JUHATUSE ESIMEES

6. detsembril tähistas Tori spordiklubi koos kohaliku spordirahvaga oma 15. sünnipäeva.

Sündmuse avasid meeleoluka etteastega Tori kooli *jumping*-u- ja tantsuringi noored. Seejärel jagunes seltskond nelja võistkonda: jalgpallurid, sulgpallurid, võrkpallurid ja fitnessistid. Kõigil seltskondadel tuli läbida neli erinevat tegevust, mis olid samuti inspireeritud eelpool loetletud spordialadest. Lisaks oli viienda alana kavas laskmine laserrelvast. Alade kokkuvõttes kogusid enim punkte võrkpallurid, kuid võitjaks osutus loomulikult sport.

Pärast natukest liigutamist sõime torti, vaatasime fotoesitlust klubi algusaegadest ning jagasime tänusõnu. Neid inimesi, koostööpartne-

reid ja toetajaid, kellega aastate jooksul oleme koostööd teinud, ei jõua kahjuks kõiki üles loetleda, kuid lähimad abilised siiski. Tori põhikool on pakkunud meile mõnusa pesa oma ruumides ja aitab igati kaasa klubi tegemistele. Pille Usin koolijuhina tunneb alati huvi, kuidas meil läheb ja lööb võimalusel kaasa. Tori vallavalitsus on olnud vaieldamatult meie suurim rahaline toetaja, tänu kellele oleme saanud oma tegevusi ellu viia. Tori rahvamaja eesotsas Argo Juskega on samuti algusest peale meie sündmusi kujundada ja korraldada aidanud. Aitäh teile!

Klubi vedurid on 15 aasta jooksul olnud meie juhatuse liikmed Silvi Pool, Katrin Ojamaa, Piret Pärnmaa, Mart Ruumet, Ahto Saar ja Silver Sams. Täna teid aja eest, mille olete klubi töösse panustanud!

Sünnipäeva puhul jagas

Tori spordiklubi juhatuse liikmed

Foto: Ülo Soomets

klubi kingitusi ka kõige usinamatele sündmustel osalejatele. Kuul või enamal sündmusel osalesid aasta jooksul Janika Virkus (9), Airiin Lisett Saar (8), Angela Toht (7) ja Toomas Toht (6).

Suur tänu, armsad külalised ja abilised, et aitasite meie sünnipäeva meelde jäävaks

muuta!

Aitäh, Tori vallavalitsus, Tori valla kultuurikeskus, Klaara-Manni puhke- ja seminarikeskus, Tori põhikool, Rohelise Jõe maa koostöökogu, Janika Virkus, Erika Juhansoo, Ülo Soomets, Tori kooli tantsu- ja *jumping*-u lapsed!

Sindi staadionile võib nüüd kauemaks jääda

LAURI LUIDE
KOMMUNIKATSIOONINÕUNIK

Tori vald astub järjekordse sammu tervisespordi ja kogukonna aktiivse eluviisi edendamiseks. Detsembri algusest saadik süttivad Sindi staadioni valgustid igal ööl ja põlevad kuni kella 23-ni. See oluline muudatus annab kohalikele elanikele võimaluse kasutada staadionit ka pimedal ajal. Vallavanem Lauri Luur rõhutas, et staadioni potentsiaali tuleb maksimaalselt ära kasutada: „Avalikud spordirajatised peavad olema heas korras ja kogukonnale maksimaalselt kättesaadavad. Soovime, et nii üksikud tervisesportlased kui ka suuremad spordigrupid tunneksid end alati teretulnuna.“

Valgustus ei ole ainus

uuendus. Alates uuest aastast plaanib vald juurutada kaas- aegse broneerimissüsteemi, mis hõlmab enamikke valla spordirajatisi. See annab võimaluse rahvaliigadele, sõpruskondadele ja teistele spordihuvilistele oma treeninguaegu paremini planeerida, samas säilitades töörütmi ja kasutusmugavuse ka kohalikele spordiklubidele ja regulaarsetele kasutajatele. Tori valla spordikeskuse juht Raimo Koger selgitas broneerimissüsteemi vajalikkust: „Broneerimissüsteem aitab muuta spordirajatisi kasutust paremini hallatavaks ja tagab, et kõik soovijad leiaksid võimaluse neid kasutada. Samuti võimaldab see tõhusamalt toetada spordiorganisatsioone ja nende tegevust.“

Tori vald on seadnud sihiks

pakkuda oma elanikele mitmekülgseid ja kvaliteetseid võimalusi terviseks ning aktiivseks eluviisiks. Olgu selleks rahvaliigade treeningud, igapäevased tervisejooksud või suuremad spordiüritused – eesmärk on, et iga kogukonnaliige leiaks endale sobiva tegevuse. Lisaks staadionile pöörab vald tähelepanu ka muude spordirajatisi korraldusele ja arendamisele, et sportimisvõimalused oleksid kättesaadavad igas vanuses inimestele ja erinevate huvidega spordisõpradele. Kutsime kohalikke sporditaristu arengus aktiivselt osalema,

jagades ettepanekuid ja ideid, kuidas rajatiste kasutust veelgi paremaks muuta. „Kui valla elanik tahab kodukohas tervisespordiga tegeleda, siis peab selleks võimalus olema! Uued ideed ja ettepanekud taristu arendamiseks on alati teretulnud. Töötame järjepidevalt selle nimel, et avalik sporditaristu ja mänguväljakud oleksid kõik kaasaegsed ja töökorras,“ rõhutas Koger.

Sindi staadionit saab vabalt sportimiseks kasutada igal ajal, kui see on vaba ja treennideks broneeritud ei ole. Lumega või lumeta – valgustatud väljak ootab!

TORI VALLA SPORDIKESKUS
Juhataja Raimo Koger
Telefon 521 8455
E-post raimo.koger@torivald.ee

19. JAANUAR 2025 **KOGUPEREÜRITUS** **KELL 12.00 16.00**

TALVISED ENERGILISED ELAMUSED

Sindi väliujulas

Võimleme, supleme, saunatame. Tegevused lastele ja meelelahutust pakuvad erinevad esinejad. Lisaks parima saunamütsi valimine.

Eelregistreerimine saunamütsi valimisele ja soojale kohutäiele:
Tel 508 0989 / E-mail: jana.syld@gmail.com

SAUNAMEES JÜRI PAIKUSELT / HAAGISSAUNARENT PÄRNUS / BIOPAPA

Tori Saaliyuti Turniir 2025

25.01.2025 kell 10:00

Tori Põhikooli võimlas

Korraldab Tori Spordiklubi Toetaja Tori vald

regja info: ahtosaar74@windowslive.com või 51988327

NELJAPÄEVAL, 09. JAANUARIL KL 11.00

SAUGA MUSTAS MAJAS

VÄÄRIKATE HOMMIKUKOHV

ESINEVAD JÄNESSELJA LASTELAIA LAULULAPSED
KÜSIMUSTELE VASTAB SOTSIAALTÖÖTAJA

SISSEPÄÄS 3 EUROT

TORI VALLA KULTUURIKESKUS SAUGA MUST MAJA

Eesti Raamatu Aasta 2025

SINDI SELTSIMAJAS 08. JAANUARIL 2025 KELL 17.30

EESTI RAAMATU AASTA 2025 VÄLJAKUULUTAMINE TORI VALLAS

Eesti Raamatu Aasta avab vallavanem Lauri Luur

KÜLAS ON JUTUVESTJA ENA METS, "VÕIDUJOOKS AJAGA"

Lugemise proovikivi 2024 kokkuvõte, auhindade loosimine, start Lugemise proovikivile 2025

Kõik jutu- ja raamatusõbrad on oodatud!

TORI VALLA RAAMATUKOGU TORI VALLA KULTUURIKESKUS

Tori Põhikool

Tori (endine Virula) kool tähistab 150. aastapäeva kokkutulekuga 24. mail 2025. aastal.

Ootame külla kõiki kooli vilistlasi, õpetajaid ja töötajaid.

Koolimaja on avatud kella 14.00 alates, aktuse algus 16.00 aulas. Pidulõuna 18.00–01.00 18.00–20.00 lendude pildistamine

Osavõtumaks 15 eurot tasuta eelnevalt Tori Kooli Sihtasutuse kontole EE281010220031515017 (märksõna KOKKUTULEK+ nimi) või kohapeal 20 eurot

Tekkinud küsimuste korral võimalus helistada telefonil 55667330 (direktor Pille Usin)

VASTSÜNDINUD VALLAKODANIKUD

Saskia Kohandi	04.11.2024
Ronari Vilberk	06.11.2024
Adele Pirozhkova	15.11.2024
Saamuel Luide	17.11.2024
Tristen Akmens	23.11.2024
Kristjan Akmens	23.11.2024
Carl Kenneth Kruusa	26.11.2024

Õnnitleme!

STATISTIKA

1.-30.11.2024 sündis 9 last.
Suri 10, valda saabus 66 ja
vallast lahkus 50 inimest.
1.12.2024 seisuga on vallas
12 579 inimest, neist 6186
meest ja 6393 naist.

TEATED

SINDI SOTSIAALTÖÖKESKUSES 16. jaanuaril JUUKSUR, 8. jaanuaril PEDIKÜÜR, registreerimine tel 5569 5546 (Anu). 9. jaanuaril MASSAŽ, registreerimine tel 5690 6737 (Ülle).

TORI SOTSIAALMAJAS 10. ja 24. jaanuaril JUUKSUR. Registreerimine tel 5340 8603. MANIKÜÜR/PEDIKÜÜR 14. jaanuaril, info tel 529 7216

Nr. 1 KÜTTELADU Eestis. Küttepuid, pellet, brikett. Müük ja transport üle Eesti. www.puu24.ee, tel 520 0093

Aknapalede viimistlus, korterite REMONT – seinad, laed, pahtel, värv. Tel 5388 7935, Eero

MÜÜD METSAMAAD, raieõigust, põllumaad või talu? Pakume parimat hinda ning kiireid ja usaldusväärseid tehinguid! Aitame ka metsamajandamiskavade koostamisel ja teostame eksperthinnanguid. Helista 508 0065, kirjuta info@metsamaaost.eu või vaata metsamaaost.eu

EHITUS, REMONT ja VIIMISTLUS. Katused (k.a SBS), fassaadid (k.a pesu ja värvimine), vihmaveesüsteemid, aknad, ukSED, pesuruumid, sanitehnika jne. Ükski töö ja mure ei ole meile liiga suur ega liiga väike. Samuti võib aegsasti võtta ühendust ja broneerida aegu hooajatoodeks 2025. a kevadeks/suveks. 5636 5644 Layrom OÜ, Layromoy@gmail.com, Layrom.ee

OSTAN TEIE AUTO, kaubiku või maasturi. Tehniline seisukord ei oma tähtsust. Vajadusel registrist kustutamine ja äravedu puksiiriga. Tel 5630 4306

Millberry OÜ otsib kaablite purustusliini operaatorit! PAKUME TÖÖD füüsilise töö tegijale Taali külas Tori vallas. Eelistatud kandidaadid asuvad Sindi, Taali, Tori, Selja või Jõesuu piirkonnas. Lisainfo tel 5801 9356. Saada oma CV või küsi lisainfo info@millberry.ee. Liitu meie meeskonnaga!

NÄITUSED TORI VALLA RAAMATUKOGUDES JANUARIS

Are raamatukogus Karmen Kärje fotonäitus „Tuulutame Sindis tehtud fotosid“

Sauga raamatukogus Kristiana Karelli õlimaali näitus „Ajast ajani“

Sindi raamatukogus Tiiu Lehiste maalinäitus

Suigu raamatukogus Jaane Tammiste maalide ja käsitöö näitus

Tori raamatukogus Laura Arum-Läätse fotonäitus „Bangkok – elu veeteedel“

Urge raamatukogus Liisa-Aleksandra Volmeri maalide näitus

SÜNDMUSTE KALENDER

Reedel, 3. jaanuaril

Kell 17.30 Tiiu Lehiste MAALINÄITUSE AVAMINE Sindi raamatukogus.

Kolmapäeval, 8. jaanuaril

Kell 17.30 EESTI RAAMATU AASTA 2025 väljakuulutamise Sindi seltsimajas. Küläs jutuvestja Ena Mets. „Lugemise proovikivi“ hooaja lõpetamine ja uue alustamine.

Neljapäeval, 9. jaanuaril

Kell 11 VÄÄRIKATE HOMMIKUKOHV Sauga Mustas Majas. Pääse 3 eurot.

Laupäeval, 11. jaanuaril

Kell 12 LASTEETENDUS „Piip ja Tuut on lõvi Lõrr ja jänes Jass“ Sindi seltsimajas. Üksikpilet 10 eurot, perepilet 36 eurot, piletid saadaval piipjatuut.ee ja eelmüügist kohapeal.

Teisipäeval, 14. jaanuaril

Kell 19 Tori valla MÄLUMÄNGUSARJA SATS neljas voor Sauga Mustas Majas. Võistkondade registreerimine ja info tel 522 8319.

Pühapäeval, 19. jaanuaril

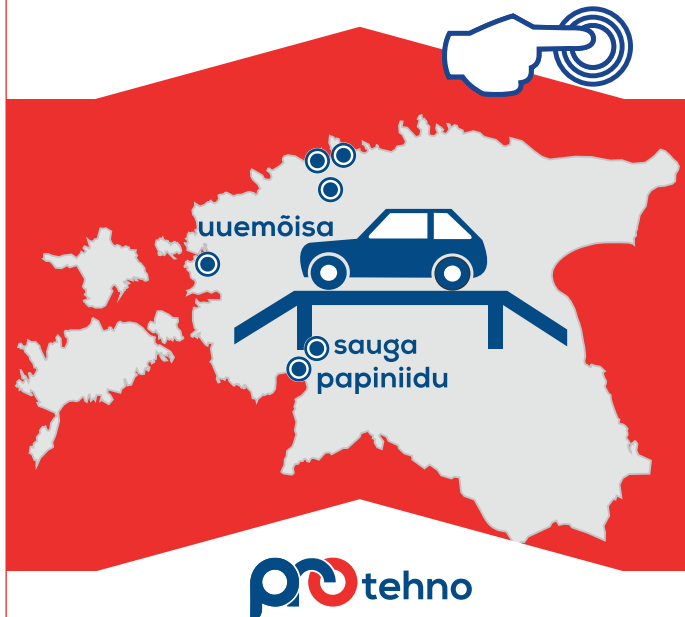
Kell 12–16 kogupereüritus „TALVISED ENERGIILISED ELAMUSED“ Sindi väliuulatus. Võimlemine, suplus, saun, esinejad. Parima saunamütsi valimine. Eelregistreerimine parima saunamütsi valimisele ja soojale kõhutäiele tel 508 0989 ja jana.syld@gmail.com.

Laupäeval, 25. jaanuaril

Kell 10 Tori SAALIVUTI TURNIIR 2025 Tori põhikooli võimlas. Registreerimine ja info: ahtosaar74@windowlive.com või tel 5198 8327.

Vaata lisa: uudised.torivald.ee/sundmused

tehnoülevaatus Tule kohale või broneeri: protechno.ee

Sauga ülevaatuspunkt: Lauka tee 6, Sauga
Avatud: E-R 8-18 ja L 8-15
Telefon: 443 6990, sauga@tehnokuller.ee
Teenindamine järjekorra alusel

ÜÜRILE ANDA UUED LAOPINNAD TAMMISTES

PINDALA ALATES 13,2 m²

SOODSAD
KÕRVAL-
KULUD

HELISTA

516 2756

PKM Teenused OÜ
Rehvide vahetus ja müük

ÕLIVAHETUS

PIDURITE HOOLDUS JA REMONT

KLIIMA TÄITMINE JA HOOLDUS AINEGA R134A

Tihase 23, Tori Vald, Sindi linn, Pärnumaa, 86705, +372 5627 8340, teenusedou@gmail.com

MEIE HULGAST ON LAHKUNUD

Elli Riis	01.01.1934–30.11.2024
Linda Lilletai	14.10.1936–03.11.2024
Leo Juske	07.07.1944–15.11.2024
Jüri Säde	25.07.1948–25.11.2024
Jüri Petrov	14.05.1949–30.11.2024
Paul Riesenber	15.05.1949–10.11.2024
Valve Pajus	13.12.1953–06.11.2024
Harri Juhanson	09.05.1959–24.11.2024
Olav Arro	11.09.1963–03.11.2024
Villu Leis	27.04.1969–15.11.2024

Tori Valla Teataja

Väljaandja: Tori vallavalitsus

Address: Pärnu mnt 12, Sindi, Tori vald, 86705 Pärnumaa

E-post: tori@torivald.ee

Toimetaja: Piia Salundi, tel: 5855 7158,
e-post: ajaleht@torivald.ee

Küljendus: OÜ Hansaprint, trükk: AS Printall

Leht ilmub üks kord kuus. Tiraaž on 5598 eksemplari ja see jagatakse Tori valla postkastidesse tasuta.

Toimetuse ootab kaastöid ja reklaame e-posti aadressile ajaleht@torivald.ee 8. kuupäevaks.

Toimetusel on õigus vajadusel kaastöid lühendada ja redigeerida.

OLIVIA SAAR
JAREK KASAR
JAAHUS LAAGRIKÖLL
NAIDE MÄNNAMÄE
TOOMAS TROSS

üksikpilet 10€
perepilet 36€
(Perepilet kehtib 1-2 lapsevanemale ja kõigile ühe pere lastele (kuni 18.a. k.a.))

11.01.2025, kell 12
Sindi Seltsimajas
avatud kohvik

PILETID SAADAVAL PIIPJATUUT.EE JA EELMÜÜGIST KOHAPEAL